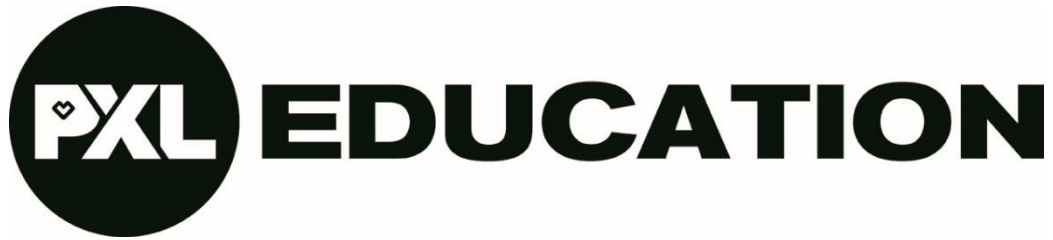

**PROFESSIONELE BACHELOR IN HET ONDERWIJS
KLEUTERONDERWIJS**

Zelfstandig Project

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

**PROFESSIONELE BACHELOR IN HET ONDERWIJS
KLEUTERONDERWIJS**

Zelfstandig Project

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

Voorwoord

Ik kan zeggen dat dit zelfstandig project een hoogtepunt en een mooie afsluiter is van deze driejarige opleiding. Het heeft veel tijd en energie in beslag genomen, maar al bij al ben ik fier en blij dat ik dit allemaal heb mogen uitproberen. Dit was natuurlijk onmogelijk geweest zonder de steun en hulp van anderen. Daarom wil ik hierbij ook enkele mensen bedanken.

In het bijzonder zou ik mijn stageschool 't Maasland', te Dilsen-Stokkem willen bedanken. Hierbij benadruk ik de directeur Danny Scheepers en mijn stagementor Cindy Peters. Dankzij de kansen die zij me hebben gegeven, kon ik mijn zelfstandig project hier volledig uitwerken. Ook tijdens de verschillende stages die ik op deze school gelopen heb, kan ik zeggen dat ik erg veel ervaring heb opgedaan.

Op de tweede plaats zou ik mijn promotor, mevrouw Ruth Joosten, enorm willen bedanken voor de goede begeleiding, de fijne tips en de leerrijke feedback. Zij stond telkens klaar met raad en daad en had ook overal een oplossing voor. Bedankt!

Tot slot wil ik mijn grootste dank betuigen aan mijn ouders voor hun hulp en onvoorwaardelijke steun. Vooral papa heeft me enorm geholpen tijdens dit zelfstandig project. Als leraar houtbewerking wist hij me overal mee te helpen. Ik hoefde maar iets te vragen en hij stond direct klaar met een bruikbare oplossing en het juiste materiaal.

In dit zelfstandig project wil ik samen met de kleuters een buitenruimte functioneel inrichten. Het belangrijke is dat kinderen hierin zelf kunnen beslissen wat ze willen of wat ze niet willen. Natuurlijk leren en een kindgerichte aanpak staan hier dan ook centraal. Deze buitenruimte heb ik kunnen verwezenlijken in basisschool 't Maasland.

Ik hoop dat scholen en leerkrachten inzien dat een buitenruimte erg functioneel en leerrijk voor kinderen kan zijn. Het is zeker het proberen waard en hiervoor wil ik u warm maken tijdens het lezen van mijn zelfstandig project.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	4
Inhoudsopgave.....	5
Inleiding.....	6
1 Oriënteren en richten.....	8
1.1 Oriënteren	8
1.1.1 Kadering van het praktijkprobleem	8
1.2 Richten.....	11
1.2.1 Inzoomen op het praktijkprobleem.....	11
2 Plannen.....	15
2.1 Planning in schema	15
2.2 Gevonden informatie	18
2.3 Observatieschema's.....	21
3 Aan de slag!	24
3.1 Voorbereiden.....	24
3.2 Aan de slag	25
3.2.1 Buitenklasdiertje	25
3.2.2 Tuintje om in te zaaien	29
3.2.3 Speelhoek	32
4 Conclusies.....	35
4.1 Antwoorden voor mijn stageschool.....	35
4.2 Antwoorden op mijn onderzoeksvraag.....	35
4.2.1 Algemeen antwoord	35
4.2.2 Antwoorden op de deelvragen.....	36
4.3 Leerkansen en basiscompetenties	37
Besluit en vooruitblik.....	38
Literatuurlijst	39
Bijlagen	40

Inleiding

Ja, we zijn er! Eenmaal in het derde en laatste jaar van de opleiding kleuteronderwijs staat ons zelfstandig project voor de deur. Einde tweede jaar hebben we ons onderwerp doorgegeven en zijn we over dit onderwerp beginnen brainstormen.

Op vraag van mijn stageschool Maasland te Stokkem ben ik aan mijn zelfstandig project begonnen. Zij vinden dat de kinderen te vaak binnen zitten en vroegen zich dus af hoe we samen een buitenruimte functioneel kunnen benutten. De school is bezig met een vernieuwde speelplaats en de juf van de eerste kleuterklas heeft al een eigen buitenruimte gekregen. Ze willen dat elke kleuterklas een eigen buitenruimte heeft die aansluit bij de klas. Ikzelf vind dit ook een erg interessant onderwerp en door enkele bronnen te raadplegen kreeg ik enorm veel zin om erin te vliegen.

In hoofdstuk 1 vertel ik u meer over het praktijkprobleem dat de aanleiding is voor dit praktijkonderzoek. Kinderen zitten tegenwoordig meer binnen dan buiten. Dit is een opmerking die de laatste tijd meer en meer verschijnt in de (sociale) media. Het wordt vaker aangehaald door mensen in het onderwijs. Ook mijn stageschool zit met dit probleem, maar klopt het ook? Zitten kinderen vaker binnen en waarom willen we dat kinderen meer buiten komen? Aan de hand van de 5 W's + H (wat, wie, wanneer, waarom, waar, hoe) tracht ik antwoorden te vinden op deze vragen. Ook mijn onderzoeksdoel en waarom ik voor dit onderwerp gekozen heb, zijn belangrijk en tracht ik uit te leggen in dit hoofdstuk. Het is de bedoeling dat ik samen met de kleuters de buitenruimte functioneel wil inrichten. Mijn onderzoeksdoel is hoe ik hieraan natuurlijk leren kan koppelen. Ik vind het erg belangrijk dat kleuters op ideeën komen en deze ideeën spelenderwijs kunnen uitvoeren.

In hoofdstuk twee ga ik dieper in op het plannen van mijn onderzoek. Met plannen bedoel ik hoe ik dit praktijkprobleem ga onderzoeken én op zoek ga naar een antwoord op mijn onderzoeksvragen. Dit ga ik vooral aanpakken door bronnen te bestuderen, mij bevragen, bezoeken te plannen en vooral veel ideeën op te doen. Dit eenmaal toegepast, ontstaat mijn plan. In dit plan probeer ik via verschillende vraagjes een antwoord te krijgen op mijn specifieke onderzoeksvraag 'hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?'. Wat gaan we proberen te doen en hoe kan ik de kleuters hier actief een rol in geven? Deze vragen staan toch wel centraal om mijn plan uit te voeren tijdens mijn stage. Tijdens mijn stage ga ik gebruik maken van observatieschema's. Het doel van dit instrument is nagaan wat en hoe dat kinderen leren tijdens het inrichten van de buitenruimte én het verzorgen van de buitenruimte. Dit schema bestaat uit twee grote delen: hoe betrek ik kleuters actief om de buitenruimte in te richten en als we iets hebben ingericht hoe zorg ik dan dat de kleuters zo goed mogelijk betrokken zijn/blijven?

In hoofdstuk drie gaan we wel degelijk aan de slag en stuur ik de kleuters bij waar nodig. Tijdens mijn stages heb ik voldoende activiteiten ingepland waar de kleuters kennis maken met de buitenruimte. Belangrijk is dat de kleuters actief betrokken worden en hun ideeën de vrije loop laten gaan. De kleuters onderzoeken hoe ze aan een eigen goed ingerichte buitenruimte kunnen beginnen. Dit gebeurt door een brainstorm en door een zelfgemaakte tekening waarin de kleuters hun eigen droomklas mogen tekenen. Hier kwamen fantastische ideeën en wensen uit, daarmee ben ik dan ook aan de slag gegaan. Het is de bedoeling dat ik de kleuters actief aan het denken zet en dat ik naga waar er kansen tot natuurlijk leren én actief leren liggen. Hier kies ik voor een kindgerichte aanpak.

Hoofdstuk vier staat centraal voor de antwoorden op mijn onderzoeksvraag. Ook gelden deze antwoorden voor mijn stageschool het Maasland in Stokkem. Zij hebben me gevraagd om dit onderwerp goed onder de loep te nemen. In dit hoofdstuk vertel ik hoe mijn proces is gegaan en welke antwoorden ik gevonden heb. Slaat de buitenruimte die de kleuters ingericht hebben op basisschool 't Maasland aan? Maken ze er gebruik van? Is de school tevreden met het resultaat? Vragen waar ik u in hoofdstuk vier graag een antwoord op geef.

Als laatste wil ik u graag mijn besluit en mijn vooruitblik toelichten. Met besluit bedoel ik, wat ikzelf geleerd heb uit dit proces en hoe belangrijk het is om kleuters buiten al spelenderwijs aan de slag te laten gaan. In mijn vooruitblik wil ik graag enkele tips voor andere scholen toelichten. Met deze tips wil ik andere scholen stimuleren om samen met kleuters naar buiten te trekken. Er zijn zoveel leermogelijkheden voor kleuters buiten en ook al denk je dat kleuters niets leren omdat ze aan het spelen zijn. Ze zijn dan wel degelijk aan het leren, want kleuters leren al spelenderwijs!

Eentje om over na te denken:

**LEREN
DOE JE MET
VALLEN EN OPSTAAN**

**WAAROM MOET IK
ER DAN ALTIJD
BIJ ZITTEN**

Loesje

Postbus 1045
6801 BA Arnhem
www.loesje.nl

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

1 Oriënteren en richten

1.1 Oriënteren

Eerst en vooral wil ik vertellen dat ik ben opgegroeid op 'de boeren buiten' en dus erg veel buiten heb gespeeld en geleerd. Als het mooi weer was, speelden wij altijd met alle kinderen van de buurt op straat. We deden niets liever dan hutten bouwen, belletje trekken, stoepkrijten op straat, speurtochten organiseren... Zeg nu zelf, wie zou zoiets niet graag doen? Ik weet nog heel goed dat ik vroeger maar een half uurtje per dag op de computer mocht en de tv mocht ook enkel 's avonds aan. Het was vanzelfsprekend dat wij buiten gingen spelen en wij maakten hier ook totaal geen probleem van. Tegenwoordig merk ik dat dit niet meer zo vanzelfsprekend is. Zou het nu dan zo anders zijn met al die nieuwe technologische snufjes? Mogen kinderen nog buiten komen met al de problemen die zich voordoen in de wereld? Of kunnen kinderen nog buiten komen? Appartementen of kleine huisjes in een drukke stad lenen zich hier minder toe en dan is de nieuwe technologie natuurlijk een erg makkelijke oplossing. Maar is het enkel die moderne technologie die ons tegenhoudt? Is het wel veilig om buiten te spelen? Hebben ouders nog wel tijd genoeg om naar buiten te gaan met hun kinderen? Zijn er genoeg bossen en parken waar kinderen zich helemaal kunnen laten gaan?

1.1.1 Kadering van het praktijkprobleem

We starten met een kijk op het probleem. Dit doe ik aan de hand van de 5 W's + H. (wat, wie, wanneer, waar en hoe) (Cyrilla Van Der Donk, 2014)

De vragen van de 5xW+H-methode zijn:

- Wat is het probleem?
- Wie heeft te kampen met het probleem?
- Wanneer treedt het probleem op?
- Waarom is het een probleem?
- Waar doet het probleem zich voor?
- Hoe is het probleem ontstaan?

Wat? Het probleem is heel simpel. We horen vaker dat kinderen meer binnen zitten dan buiten, maar is dit waar? Kleuters zitten volledige dagen tussen vier klasmuren. Alleen tijdens de speeltijd en middagpauze mogen ze zich even buiten uitleven. Maar wat als dit opeens ook niet meer mag? In de krant verscheen vorig jaar een artikel (Mige, 2015) van een school die zelfs de laatste speeltijd afschafte. Zij zorgden wel voor langere speeltijden, maar het eigenlijke probleem is dat kleuters meer en meer binnen zitten én de leerkansen buiten minder gaan benutten. Dit kan ook betekenen dat we minder terugvallen op het leren in authentieke contexten. Authentiek leren wil ook wel betekenisvol leren zeggen. Dit wil zeggen dat leertaken pas authentiek zijn als ze betekenis hebben voor de kinderen. Als leerkracht kan je zorgen voor leuke en interessante leerstof, als deze betekenis hebben voor de kleuters dan werkt dit erg motiverend voor hun.

Wie? Hier vragen we ons af voor wie het minder buiten spelen een probleem is? We onderscheiden twee groepen: de kinderen zelf en de leerkrachten. Buitenspelen heeft voor kinderen een groot effect op de ontwikkeling. Eric M. Nelson (Nelson, 2012) vertelt in zijn boek dat fysieke activiteiten bevorderlijk zijn voor kinderen hun ontwikkeling en gezondheid. Buitenruimtes geven kinderen de kans om meer te bewegen, sociaal te zijn met anderen en kleine en grote ontdekkingen te doen. Een stelling uit het boek 'buitenspelen in het zonnetje' (Greet Caminada, 2012) is me bijgebleven.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

'Kinderen hebben meer energie na een dagje spelen dan na een nachtje slapen'.

– Steve Jarell

In het boek wordt verteld dat uitdagende en spannende dingen ervoor zorgen dat kinderen zich prettig voelen. Door dat kleuters buiten een waaier aan mogelijkheden ontdekken, hebben ze zin om te spelen en leren ze ook met elkaar om gaan. Dit stimuleert de sociale ontwikkeling. Als kinderen minder buiten spelen, kan dit effect hebben op de lichamelijke ontwikkeling en de cognitieve ontwikkeling. Door de vernieuwende technologieën kan ook de hersenfunctie van kinderen worden aangetast. Dit blijkt uit het besluit van de schrijvers.

Tijdens mijn onderzoeksfase ben ik op bezoek gegaan bij juf Gertie van basisschool de Beverburcht in Wurfeld. Juf Gertie wordt ook wel de 'bosjuf' genoemd. Zij vindt het enorm belangrijk dat kinderen buiten aan de slag kunnen en hierdoor ook echt leren. Juf Gertie vertelde me dat ze de kinderen vooral zelf laat ontdekken. Als de kleuters vragen hebben zal juf Gertie hierop inspelen. De kleuters vragen ook dikwijls hulp aan elkaar en zo merkt juf Gertie op dat ze een stuk zelfstandiger zijn als ze buiten aan de slag kunnen. Ook voor leerkrachten zelf is dit een stuk aangenamer. De kleuters helpen elkaar en leren van elkaar, de juf moet enkel een stukje sturen. Juf Gertie vertelde me dat zij het probleem van minder buiten spelen door de jaren heen heeft ervaren en hier mee aan de slag wou. Ze wou de kinderen de kans geven om tijdens de schooluren naar buiten te trekken en deze kansen om te zetten in leerervaringen.

In het boek 'buitenspelen in het zonnetje' (Greet Caminada, 2012) staat nog een stelling die van belang is voor de tweede groep: de leerkrachten.

'Leraren zijn tekstschrijvers op het lied dat zij horen in elk kind.' – Luc Versteyleen

Leerkrachten moeten ervoor zorgen dat kleuters zo gemotiveerd zijn, dat ze buiten ontdekkend aan de slag kunnen. Zij moeten op een goede wijze vorm en inhoud proberen te geven aan de buitenruimte. De leerkracht draagt als het ware een steentje bij in de ontwikkeling van kinderen en zal er dus ook alles aan moeten doen om de ontwikkeling zo goed mogelijk te laten verlopen.

Wanneer? Wanneer wordt dit een serieus probleem? Het probleem speelt al enkele jaren. Zoals hierboven reeds gezegd verschijnen er verschillende nieuwe technologische snufjes, ouders zijn bang voor de veiligheid van hun kinderen, parken en bossen liggen niet meer in de directe omgeving, kleine appartementjes... Het wordt een probleem als kinderen echt niet meer naar buiten mogen. In april 2014 verscheen er een artikel in de krant (Guardian, 2014), waarin gezegd wordt dat kinderen minder dan een half uur per week buiten spelen. Hier verschrok ik wel even van, maar dit sluit perfect aan bij mijn onderzoek. De oorzaak hiervan zou liggen bij het slechte weer, de opkomst van tablets en computerspelletjes, maar ook bij de bezorgdheid van de ouders. Ouders zijn te bezorgd als het over de veiligheid van hun kind gaat.

Waar? Hier vragen we ons af waar het probleem zich voor kan doen. Dit kan thuis en in het onderwijs. In dit onderzoek richt ik mij specifiek tot het kleuteronderwijs. Er wordt minder gebruik gemaakt van authentieke contexten en van de buitenruimtes rond de school. Hier wil ik net op in zetten, want dit hoeft helemaal geen probleem te zijn. Met een beetje wil kan je al heel ver komen!

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

We merken een verschuiving. Scholen en verschillende instanties houden zich wel degelijk bezig met een onderzoek en hoe ze hier hun steentje aan kunnen bijdragen. Nu blijft natuurlijk de vraag 'waarom willen we kinderen meer naar buiten?' en 'hoe is dit ontstaan?'.

Waarom/Hoe? Zoals ik hierboven vermeld heb vind ik het belangrijk om veel buiten te spelen. In de ontwikkeling van het jonge kind staat spel centraal. Al spelenderwijs leren kinderen over de omgeving. Spelen en leren staan eigenlijk niet ver van elkaar. Al vanaf de geboorte spelen kinderen om hun motoriek te ontwikkelen. Pedagoog Martin Valenkamp (Zwijssen, 2015) vertelt dat hij het belangrijk vindt dat kinderen zelf kiezen hoe en waarmee ze spelen. Dat er een pedagogische insteek in het spel zit is geen probleem, maar dat ze voor het grootste deel zelf kiezen is wel een must. Dit sluit perfect aan met het gene waar ik juist op wil inzetten: het creëren en zoeken naar natuurlijke leerkansen door te kiezen voor een rijk aanbod in de buitenruimte.

Belangrijk hierbij is op zoek gaan naar authentieke opdrachten die motiverend werken voor de kleuters. Als kleuters opdrachten krijgen die voor hun betekenis hebben en waar zij zich voor willen inzetten, ontstaan de leerkansen vanzelf.

Om een antwoord te geven op de vraag 'waarom willen we kinderen meer naar buiten?', kan ik zeggen dat kinderen de hele dag tussen vier klasmuren zitten. Ze hebben tijd en ruimte nodig om zich te ontwikkelen en zeg nu zelf, welke plaats is dan beter als de buitenomgeving. Zoveel mogelijkheden, zoveel kansen, zoveel plaats om buiten dingen te ontdekken die hun speelmogelijkheden bevorderen. Ook verschillende ontwikkelingsaspecten spelen hier een grote rol. Buiten dingen leren heeft een positief effect op de sociale, de lichamelijke en de cognitieve ontwikkeling.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

1.2 Richten

Onder richten versta ik hier inzoomen op het praktijkprobleem om zo te komen tot onderzoeksvragen. Hier heb ik gewerkt met de techniek van inzoomen en uitzoomen. Zo ben ik uiteindelijk tot mijn definitieve onderzoeksvraag gekomen.

1.2.1 Inzoomen op het praktijkprobleem

Zoals reeds vermeld, ontstaat jaren later een heus probleem. Kinderen worden, volgens een artikel geschreven door Kees Both (Both, 2007), de achterbankgeneratie genoemd. Hiermee wil Kees Both zeggen dat kinderen de omgeving veel meer vanop de achterbank van de auto zien. Both vindt het belangrijk dat kinderen leren over de echte wereld, voor de echte wereld en daarom ook in de echte wereld. Hij bedoelt hiermee buiten de klasmuren.

Kinderen komen veel minder buiten in hun vrije tijd, maar ook op school. Speeltijden worden ingekort of zelfs helemaal weggelaten. Scholen vinden het een gedoe om telkens de jasjes aan en uit te doen en laten daarom de laatste speeltijd vallen. Andere speeltijden worden wel verlengd, maar er vragen mensen zich af of dit wel zin heeft. Hier zijn natuurlijk heel wat bedenkingen over.

Tijdens mijn onderzoek heb ik enorm veel gehad aan het boek Engels 'Cultivating Outdoor Classrooms' (Nelson, 2012). Dit boek bestaat uit een introductie en 6 hoofdstukken. (rol van de buitenklas, kinderen en de buitenomgeving, werken met kinderen in de buitenklas, belanghebbenden, van start gaan, de buitenklas evalueren, strategieën) Hij vertelt dat niets het leven van jonge kinderen zo erg beïnvloed heeft als het opkomen van de elektronische media. Zonder het zeggenschap van de ouders, reizen deze technologische snuffjes overall mee naar toe. Ze zorgen ervoor dat kinderen weggehouden worden van hun familie en van de omgeving rondom hun.

Ook wordt er verteld dat kinderen, leerkrachten én de omgeving een belangrijke rol spelen bij het oprichten van zo'n buitenruimte. De Reggio Emilia-benadering is een pedagogiek die hierbij aansluit. Loris Malaguzzi, een italiaanse filosoof, was hier de grondlegger van. Hij verteld dat er drie belangrijke pedagogen bestaan:

- Kinderen
- Volwassenen (ouders, leerkrachten...)
- De omgeving

Deze drie pedagogen beïnvloeden elkaar wederzijds. De omgeving is bijna de belangrijkste factor, deze daagt kinderen uit om te onderzoeken en te experimenteren. De ruimte waarin de kinderen aan de slag gaan, moet voor een groot deel bijdragen aan de verwezenlijking van de doelen en moet daarom goed doordacht en uitgewerkt worden. De kinderen komen met een heel aantal ideeën die ze willen uitwerken. Deze ideeën worden geobserveerd door de volwassenen en zij helpen de kinderen met het uitvoeren hiervan. De belangrijkste taak van de volwassenen is dan ook gericht kijken en luisteren. Door goed te observeren krijg je zelf meer ideeën om met de kinderen te doen en je weet goed wat ze willen of niet willen. Omdat observeren zo belangrijk is, werk ik tijdens mijn uitgroei stage ook met observatieschema's. (Instituut, 2014) (Heleen, 2012)

Door al deze info bij elkaar gesprokkeld te hebben, ben ik gekomen tot een startidee, een onderzoeksdoel. Dit idee is natuurlijk nog heel abstract en met de techniek van inzoomen en uitzoomen wil ik hier komen tot een concrete vraag. (Cyrilla Van Der Donk, 2014)

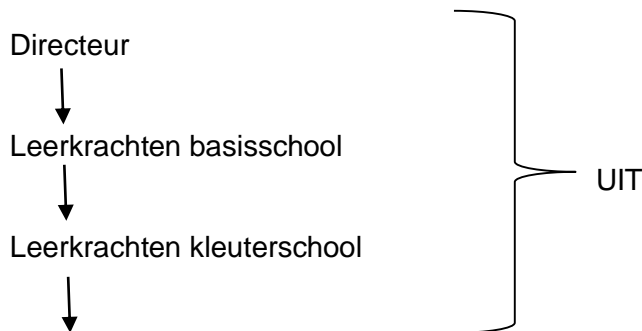
Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

“Hoe kunnen we de buitenruimte en bredere omgeving benutten in functie van natuurlijk leren/het stimuleren van de ontwikkeling van het kind?” → **startidee**

Vanaf hier gaan we het idee verfijnen en ideeën die teveel zijn weglaten. Dit doen we door de focus te leggen op drie grote delen in onze abstracte vraag.

Verkennen van de betrokkenen:

WE = de ‘we’ in onze vraag is veel te algemeen en hier willen we dus verder op inzoomen

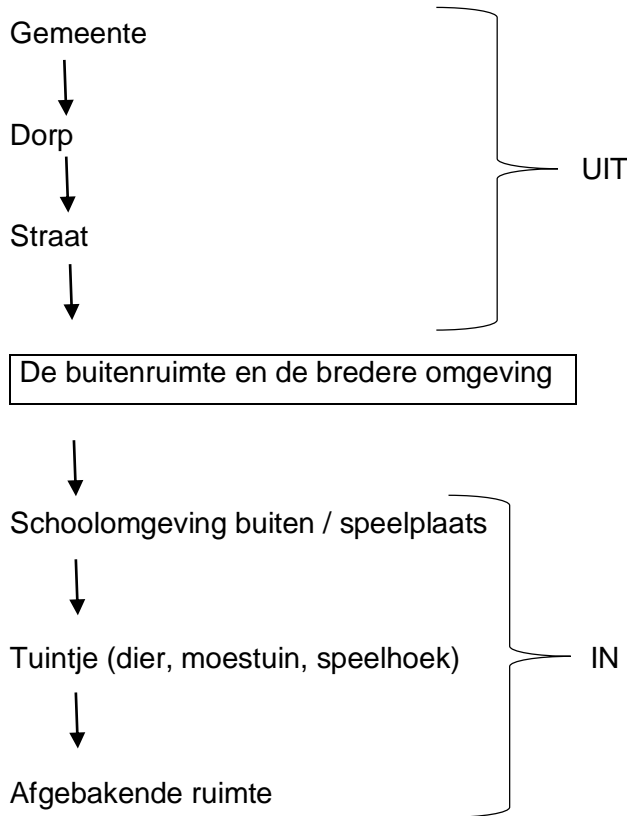
We hebben ingezoomd op de ‘we’ in onze vraag. Deze was te algemeen en hebben we verder onderverdeeld in mensen die zouden kunnen meewerken. De directeur, de leerkrachten van de basisschool en de leerkrachten van de kleuterblok zetten we even buiten spel. Ikzelf als stagiair ga verder met mijn onderzoek samen met de kleuters. Het belangrijkste is dat ik de kleuters zelf ga laten nadenken over de buitenruimte en hoe ik hier het beste op kan inspelen. Hier verwijs ik naar het idee van de Reggio E. methode. Belangrijk is dat de kleuters, leerkrachten én de omgeving samenhangen. Ook open framework is hier een hele belangrijke. De ideeën van de kleuters staan centraal en deze worden serieus genomen. Mijn stagementor helpt me vooral reflecteren, dit heb ik nodig om verdere acties te ondernemen.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

Plaats van aanpak:

Hier wordt gekeken naar waar we de acties zullen doorvoeren.

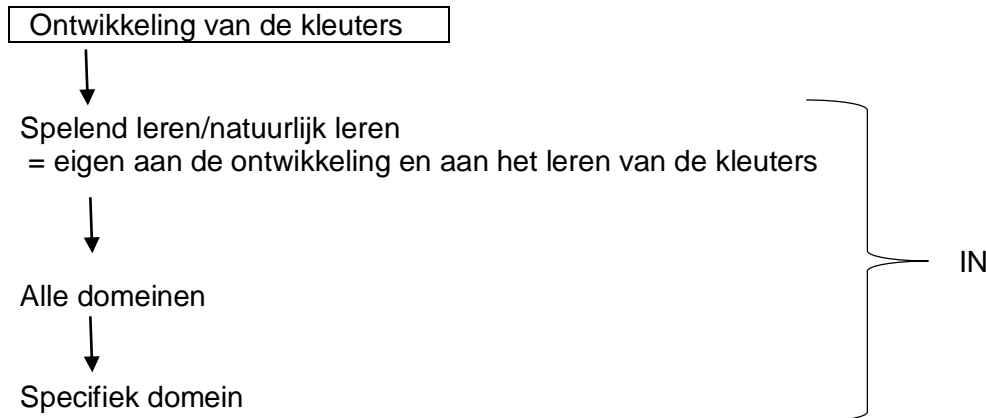

Als tweede heb ik ingezoomd op de buitenruimte en de bredere omgeving. Ik ben gaan nadenken over wat deze twee begrippen precies inhouden en wat ik hier verder mee kan doen. Samen met mijn mentor op stage heb ik een omgevingsanalyse gemaakt, alles wat kort bij de school lag hebben we genoteerd en erbij geschreven wat we hier met de kleuters zouden kunnen doen. Al snel heb ik het idee van de bredere omgeving weggelaten, dit zou te veel in het onderzoek zijn. Ik focus me dus volledig op de buitenruimte op schooldomein. We houden het bij een afgebakende ruimte. Welke waarde heeft deze afgebakende ruimte nu op gebied van de ontwikkeling van de kleuters?

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

Inzoomen op de ontwikkeling van kleuters:

Voor de ontwikkeling van de kleuters is het belangrijk dat ze op alle domeinen spelend kunnen leren. Authentiek leren wil zeggen betekenisvol leren. Kinderen leren pas wanneer ze iets uitvoeren dat voor hun betekenis heeft. Ik vind het belangrijk dat kinderen de kans krijgen om hun eigen leerweg vorm te geven en ze hier ook duidelijk zelf achter staan.

Door de techniek van inzoomen en uitzoomen ben ik gekomen bij mijn nieuwe concrete onderzoeksvraag waar ikzelf mee verder kan.

“Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?”

Tijdens een van mijn voorgaande stages hebben de kleuters en ik gebrainstormd over onze buitenruimte. De kleuters tekenden hun droomklas en hier kwamen herhaaldelijk enkele specifieke ideeën naar voren nl: een dier, een moestuintje, een plaats om te zitten en een speelhoek buiten. Op basis van deze ideeën heb ik mijn deelvragen opgesteld.

- Op welke manier is zorg voor dieren waardevol voor de ontwikkeling?
 - o Hoe leren kinderen hiervan?
- Op welke manier kunnen we kernhoeken/speelhoeken buiten vormgeven?
 - o In welk opzicht is dit waardevol voor de ontwikkeling van kinderen?
- Hoe kan ik samen met de kleuters de buitenruimte functioneel inrichten?
 - o Hoe kan ik hier natuurlijk leren het best stimuleren?

Op deze deelvragen en op mijn eigenlijke onderzoeksvraag tracht ik een antwoord te geven als mijn onderzoek afgerond is.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

2 Plannen

In dit hoofdstuk begin ik met plannen en hier bedoel ik de aanpak voor mijn probleem ga plannen. Ik ga zoeken naar informatie die ik nodig heb om aan de slag te gaan. Doorheen het schooljaar heb ik erg veel opgezocht in bronnen zoals boeken en internet, ook ben ik bij verschillende scholen op bezoek gegaan, infoavonden gevolgd, zelf dingen uitgetoetst en nog zoveel meer. In dit onderzoeksplan schrijf ik welke informatie ik wil bekomen en wat ik precies ga onderzoeken. Deze informatie leidt dan tot het actieplan dat ik ga uittesten. In dit hoofdstuk stel ik twee vragen centraal: wat wil ik weten en hoe kom ik dat te weten?

2.1 Planning in schema

In de loop van het schooljaar heb ik voor mezelf een planning moeten opstellen. In deze planning staat vooral naar welke informatie ik opzoek ben, welke mensen ik wil interviewen of ondervragen en waarover ik wil lezen. Dit alles heb ik in een schema gegoten, zodat ik telkens wist wat bruikbaar is voor mijn zelfstandig project. Natuurlijk waren er ook een aantal bronnen die niet zo bruikbaar waren.

Soorten bronnen	Doel? Geschiktheid? Bron?
Boek: op avontuur in de natuur	<p>Doel: In het boek 'Op avontuur in de natuur' willen de auteurs de kinderen meer buiten laten doen. Ze willen laten zien dat je met kleine dingen uit de natuur veel kan leren en maken. Ze beschrijven doorheen het boek wat je kan doen in elk seizoen, doorheen heel het jaar en ook 's nachts.</p> <p>Geschiktheid: In het boek staan verschillende tips en activiteiten die ik zeker eens zou willen toepassen tijdens mijn zelfstandig project. (bv. avonturentas) Er staan natuurlijk ook activiteiten en tips in die ik zelf niet zo bruikbaar vind.</p> <p>Bron: (Danks F. S., 2007)</p>
Boek: het grote milieuspelenboek	<p>Doel: Dit boek is verdeeld in twee grote delen (informatie en praktijk). Het eerste deel is vooral voor begeleiders. Hier wordt van alles uitgelegd over het milieuonderwijs. In het tweede deel wordt a.d.h.v. 7 thema's uitgelegd hoe je deze thema's het best toepast in de klas.</p> <p>Geschiktheid: Het boek is al wat ouder en dit merk ik aan de schrijfwijze. Wat ik wel interessant vond is dat er wordt beschreven hoe dat ouders mee worden betrokken in het milieuonderwijs.</p> <p>Bron: (Brandt, 1994)</p>
Boek: outdoor: avontuurlijke buitenspelen	<p>Doel: Dit boek leunt een beetje aan bij het eerste boek dat ik doorgenomen heb. Alleen vind ik dat hier de verschillende leergebieden aan bod komen.</p> <p>Geschiktheid: In dit boek staan erg veel tips die ik kan toepassen om de buitenruimte aantrekkelijker te maken voor kinderen.</p> <p>Bron: (Danks & Schofield, 2013)</p>
Boek: buitenspelen in het zonnetje	<p>Doel: In dit boek worden alle luiken met betrekking tot buitenspelen uitgelegd. Dit was vooral een theoretisch boek, met voorbeelden naar de praktijk toe.</p>

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

<p>Boek: cultivating outdoor classrooms</p>	<p>Geschiktheid: Aan dit boek heb ik erg veel gehad. Vooral aan de theorie. Het ging over de ontwikkeling van kinderen die meer buiten speelden en over hoe je in kan zetten op een krachtige leeromgeving. Bron: (Greet Caminada, 2012)</p> <p>Doel: Een Engels boek dat aan de hand van 7 hoofdstukken uitlegt wat de rol van een buitenklas is, hoe kinderen reageren in zo'n buitenklas, aan de slag gaan in de buitenklas en de buitenklas evalueren. Geschiktheid: Dit boek was het belangrijkste boek dat ik gelezen heb, niet altijd even makkelijk in het Engels, maar hier heb ik erg veel aan gehad. Bron: (Nelson, 2012)</p>
<p>WWW: pimp je speelplaats</p>	<p>Doel: Dit is een site over het aantrekkelijker maken van een speelplaats. Ze verwijzen er ook naar dat je door een speelplaats te pimpen erg veel leerkansen creëert voor kinderen. Er wordt dus niet enkel op gespeeld, maar ook bijgeleerd. Geschiktheid: Dit gaat vooral over de speelplaats. Natuurlijk stonden hier fijne ideeën op, maar ik wil vooral een buitenklas inrichten en dat is niet hetzelfde als de speelplaats. Bron: (Argus, 2015)</p>
<p>WWW: springzaad (artikel Kees Both)</p>	<p>Doel: Kees Both heeft een sterke mening over de generatie van nu. Hij staat er vooral achter om kinderen zelf dingen te laten ontdekken, ook al is dit met vallen en opstaan. Geschiktheid: Belangrijk artikel, waar veel informatie in staat. Natuur is in de eerste plaats niet iets om naar te kijken, maar om met mee te doen! Eentje wat me bijgebleven is. Bron: (Both, 2007)</p>
<p>WWW: kindgericht werken/ open framework</p>	<p>Doel: Er achter komen wat een kindgerichte aanpak nu precies wil zeggen. Hoe kan je hier het beste mee aan de slag gaan? Ook zorgen voor meer inzicht in open framework. Geschiktheid: Belangrijk artikel om aan te tonen waarom een kindgerichte aanpak nu precies zo belangrijk is. Aan tonen met het schema in het artikel. Bron: (Esch, 2008)</p>
<p>Experten: educatieve uitstap: de wereld van Kina</p>	<p>Doel: Het doel van dit museum is de collectie op een speelse en verrassende manier tentoonstellen. Ze willen kinderen door kennis en verwondering stimuleren en motiveren om met de natuur te werken. Geschiktheid: Door de site, die ik van te voren even bekeken had, had ik best wel een hoge verwachting van dit museum. Na het bezoek in Gent was ik wel een klein beetje teleurgesteld. Dit bezoek was niet echt bruikbaar voor mijn zelfstandig onderzoek.</p>
<p>Experten: gesprek met Ilse R.</p>	<p>Doel: Door mijn promotor, mevrouw Ruth Joosten, ben ik in contact gekomen met Ilse R. Zij voert hetzelfde onderzoek als mij in haar eigen klas. Zij is vooral bezig om buiten enkele hoeken te maken voor de</p>

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

<p>Experten: bijeenkomst freinetbeweging</p>	<p>kleuters. Ik had een vragenlijst opgesteld en wou tijdens mijn bezoek vooral veel ideeën opdoen die ik zelf kon toepassen in mijn buitenklas. Geschiktheid: Ik keek erg uit naar het geplande bezoek, maar Ilse R. heeft dit moeten afzeggen wegens drukte in haar klas. Het bezoek is verder ook niet door gegaan. Bron: Freinetschool De Boomhut te Alseberg</p> <p>Doel: Tijdens deze bijeenkomst stond mijn onderzoeksvraag en de onderzoeksvraag van mijn medestudente Lien centraal. De mensen die aanwezig waren, vertelden wat zij hierover dachten en gaven een aantal belangrijke tips. Geschiktheid: Met de verschillende tips die ik gekregen heb, ben ik verder in mijn onderzoek ook aan de slag gegaan. Het was erg leerzaam om verschillende meningen te horen rond mijn onderzoek. Bron: Freinetschool 'De Toverfluit' te Hasselt</p>
<p>Experten: bezoek de Beverburcht te Wurfeld</p>	<p>Doel: Tijdens dit bezoek is het de bedoeling dat ik juffrouw Gertie, de groene juf van de school, ga ondervragen. Ik stel een vragenlijst samen en hoop hier een antwoord op de krijgen. Belangrijk dat zij me tips geeft over het inrichten van de buitenruimte. Geschiktheid: Dit was een heel belangrijk bezoek voor mij. Juf Gertie heeft me duidelijk op alle vragen geantwoord en me ook verteld wat zo belangrijk is om buiten met de kinderen bezig te zijn. Een aantal van haar tips gebruik ik ook tijdens mijn uitgroei stage. Bron: De Beverburcht te Wurfeld (juf Gertie)</p>
<p>Experten: gesprek directeur en stagementor school 't Maasland te Stokkem</p>	<p>Doel: Tijdens dit gesprek wil ik te weten komen hoe de directeur en mijn stagementor het buitenproject zien. Wat hebben zij in gedachten en tot hoeverre willen ze dit project uitwerken? Geschiktheid: Na dit gesprek ben ik te weten gekomen dat de directeur heel graag wil dat kinderen meer buiten komen en er daarom ook zo sterk achter staat. Er is verteld dat er budget vrij komt voor dit onderzoek en dat ik de directeur telkens op de hoogte moest houden van alle stappen die ik tijdens het onderzoek zet. Bron: 't Maasland te Dilsen-Stokkem</p>

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

2.2 Gevonden informatie

Uit voorgaand schema heb ik de belangrijkste informatie, die ik nodig achtte voor mijn zelfstandig project, geselecteerd. Hierover vertel ik u hieronder meer.

- Outdoor education
 - o **WWW:** internet is een makkelijke oplossing, maar niet altijd even duidelijk. Ik vond telkens sites waarvan ik het gevoel had dat ze niet in mijn praktijkprobleem pasten. Er waren wel enkele bedenkingen die ik interessant vond. Leerkrachten willen vaak buiten lesgeven, maar hebben hier niet altijd een aangepaste ruimte voor. Het moet voor leerkrachten handig zijn om samen met de kleuters de jassen aan te trekken en buiten op een bankje een les te geven. (Meijer, 2012) Wat me ook opviel is dat ik vaak tegenkwam dat outdoor education hier nog niet zo populair is, maar wel in de Scandinavische landen. Er wordt wel nog onderzoek gedaan naar waarom het daar al zo populair is. (Cools, 2015)
 - o **Boeken:** Al snel vond ik twee boeken 'Op avontuur in de natuur: ga buiten spelen (Danks & Schofield, 2013) en 'Outdoor: avontuurlijke buitenspelen' (Jo Schofield, 2013). In deze boeken vond ik vooral tips en ideeën om te gebruiken in de klas. Een voorbeeld hiervan was de trekruizak. Deze ruizak was volledig samengesteld door kinderen en is bedoeld om mee te nemen op uitstap naar buiten. Er zitten vergrootglazen, insectenpotjes, pincetten, fototoestel, pen, papier... en nog zoveel meer in de ruizak. Alles wat nodig is om buiten dingen te onderzoeken. Tijdens mijn uitgroei-stage heb ik een ontdekhoek in de klas gemaakt, hier stonden ongeveer dezelfde materialen in. De kleuters mochten met deze materialen naar buiten gaan om kriebeldiertjes te zoeken. Verder heb ik nog enkele ideeën onthouden, deze licht ik toe in mijn actieplan. In de bibliotheek van de school vond ik een boek dat alle luiken met betrekking tot buitenspelen uitlegt. (Greet Caminada, 2012) Zij leggen uit waarom buitenspelen zo belangrijk is voor jonge kinderen. Ze ontwikkelen zich beter en ze krijgen buiten veel meer vrijheid dan binnen. Na elk onderdeel, wordt er telkens ook verwezen naar een praktijkvoorbeeld. Dit is erg handig om de situatie beter te begrijpen.
Het meest bruikbare boek dat ik geraadpleegd heb is het Amerikaanse boek 'Cultivating Outdoor Classrooms' (Nelson, 2012). In dit boek leggen ze de rol van een buitenklas uit en gaan ze dan verder in hoofdstukken om een echte buitenklas op te richten. De buitenklas wordt ook geëvalueerd en er wordt geschreven hoe men het nog kan verbeteren. Dit lijkt een beetje op mijn onderzoek. Alleen maak ik geen buitenklas, maar samen met de kleuters ga ik proberen om een afgebakende buitenruimte zo functioneel mogelijk in te richten.
 - o **Experten:** Eerst en vooral heb ik de directeur van mijn stageschool en mijn mentor gevraagd wat zij verstaan onder outdoor en wat ze precies buiten willen. Ze vertelden me dat ze het belangrijk vinden dat kinderen meer buiten komen, ook tijdens de schooluren. Buiten zijn zoveel mogelijkheden en die willen ze net in de verf zetten door de afgebakende buitenruimte.

Bij het onderzoeken van de term 'outdoor' kwam ik uit bij enkele mensen waar ik graag eens een keertje mee wou afspreken. Zo kwam via mijn promotor, mevrouw Joosten, in contact met I. Reyskens. Zij is kleuterjuffrouw en voert

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

hetzelfde onderzoek in haar school als ik voor mijn zelfstandig project. Jammer genoeg heeft I. het bezoek afgezegd omdat ze hier geen tijd voor had. Niet getreurd, ik ga verder naar mijn volgende bezoek. Mijn volgend bezoek is eigenlijk een infoavond in de Toverfluit te Hasselt. Hier wisselen mensen binnen het Freinet onderwijs ervaringen uit over een bepaald onderwerp. Het onderwerp van de avond 'buitenonderwijs'. Dit onderwerp had ik doorgegeven zodat ik van andere mensen nog meer tips zou krijgen in functie van mijn onderwerp. Eerst heb ik kort verteld over mijn project en gevraagd wat zij hier van vonden.

Hier kwamen enkele fijne ideeën en tips naar boven:

- Buurtwandelingen maken (van eenvoudig naar meer uitdagend)
- Materialen van binnen naar buiten brengen
- Afgesloten tuintje waar de kleuters hun eigen plantjes kunnen verzorgen.
- Kleuters bevragen en rekening houden met wat zij buiten willen
- Kring buiten (voorlezen, vertelronde, onthaal en kalenders...)
- Speelhoek buiten

Doorheen mijn zoektocht kreeg ik contact met juf Gertie, ook wel de groene juf van basisschool 'De Beverburcht' in Wurfeld, genoemd. Deze school staat voor leren en spelen in het groen. Ze zien de natuur als een doe-natuur, geen kijk-natuur. Hiermee wilt men zeggen dat ze de kleuters willen laten ontdekken in het groen en dat de natuur rondom hun school de kleuters ook uitnodigt om dit te doen. Zelf ben ik naar juf Gertie gegaan en heb ik haar een aantal vraagjes (zie bijlage 1) gesteld rond de werking van de school en of zij nog aanraders heeft die ik zeker moet toepassen tijdens mijn zelfstandig project.

- Natuurlijk leren
 - o **WWW:** Als eerste ben ik gaan zoeken naar de definitie van natuurlijk leren. Deze gaat als volgt: Natuurlijk leren is een onderwijsvorm die zo veel mogelijk aansluit bij de manier waarop kinderen en volwassenen buiten de school van nature leren. (<http://www.encyclo.nl/begrip/natuurlijk%20leren>, 2007) Het is belangrijk dat er voor natuurlijk leren een krachtige leeromgeving bestaat. Kinderen worden bij het natuurlijk leren uitgedaagd tot actief leren. Dit wil zeggen dat je kinderen op pad laat gaan in reële situaties. Geef ze genoeg vertrouwen en ze kunnen helemaal zelfstandig aan de slag.
 - o **Experten:** Juf Gertie neemt de tijd om te vertrekken vanuit de ervaringen en de leefwereld van de kleuters. Zij gaan samen één tot twee keer per week naar het bos en kijkt hier wat de interesses van de kleuters zijn. Hier gaat ze dan ook op in om iets uit te werken voor de kleuters. Op deze school proberen ze vooral de lesjes van binnen naar buiten te halen. Dit doen ze bijvoorbeeld door te meten met stokken die ze in het bos gevonden hebben of ze nemen de insecten waar die onder de stenen verstopt zitten. De kinderen komen dikwijls met vuile of natte kleren terug thuis, ik vroeg me af hoe dat ouders hierop reageren. Juf Gertie vertelde me dat er net ouders zijn die hun kinderen naar deze school sturen, net omdat ze het zo belangrijk vinden dat kinderen buiten komen en buiten dingen leren ontdekken. Het maakt hun helemaal niet veel uit als ze dan ook eens een keer met vuile kleren buiten komen. Juf Gertie heeft me

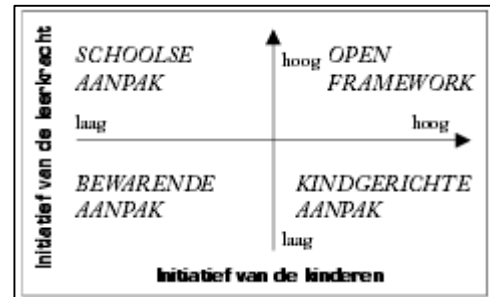
Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

geïnspireerd en nog meer zin gegeven om aan de slag te gaan in mijn eigen buitenruimte.

- Kindgerichte aanpak

- o **WWW:** Een kindgerichte aanpak wordt ook wel geassocieerd met ervaringsgericht onderwijs. Hiervan is Ferre Laevers de grondlegger. Hij wilt hiermee het beste uit alle kinderen halen en hun ideeën naar voren laten komen. Hij hoopt dat het onderwijsmodel van de toekomst er een is waar kinderen serieus worden genomen en waar het initiatief van leerkrachten en kleuters gelijk gaat. Een kindgerichte aanpak is een aanpak waarin de leerkracht wel zorgt voor initiatieven, maar zich verder op de achtergrond houdt. (Esch, 2008) Tijdens mijn stage probeer ik zoveel mogelijk op een kindgerichte manier te werken. Ik laat de kinderen brainstormen uit het idee van de buitenruimte en ga met deze ideeën aan de slag.

- Open framework

- o **WWW:** Ook open framework is een belangrijke pijler in mijn onderzoek. Het initiatief van de leerkracht en het initiatief van de kinderen zijn er hoog! Open framework sluit ook erg aan bij het idee van de Reggio E. methode. In zo'n open organisatievorm is er vooral plaats voor vrijheid. De leerkrachten én kinderen programmeren elkaar over en weer. Dit is voor de leerkracht veel moeilijker dan een traditionele aanpak, want de leerkracht moet hier veel dicht bij de kinderen staan. Heel belangrijk bij open framework is het stellen van grenzen en het maken van regels en afspraken. Ook autonomie verlenen en een stimulerend tussenkomen hebben een plaats binnen het open framework. Dit is belangrijk voor mijn onderzoek, want ik vraag me af hoe ik de kleuters kan stimuleren in het natuurlijk leren. Belangrijk is om dicht bij de kleuters te staan en in te gaan op hun interesses. Natuurlijk worden hier wel afspraken rond gemaakt.

Zo gezegd, zo gedaan. Vanuit al deze bronnen, bevestigingen en bezoeken ben ik uiteindelijk aan mijn plan begonnen. Het plan staat voor mijn idee/ontwerp over hoe ik dit zelfstandig project in de praktijk ga uitwerken. Het is belangrijk dat ik me afvraag wat we gaan doen of proberen en hoe ik de kleuters hier actief een rol in kan geven. Nadat ik dit onderzocht heb in mijn onderzoeksplan ga ik over naar mijn actieplan.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

2.3 Observatieschema's

Doorheen deze vier weken uitgroei stage ga ik gebruik maken van observatieschema's. Deze schema's helpen me doelgericht kijken naar situaties in de onderwijspraktijk. Via observaties krijg ik daadwerkelijk inzicht over wat er in de klas allemaal gebeurt. In deze observatieschema's reflecteer ik vooral op de kleuters en op mezelf. Dit schema bestaat uit twee grote delen: hoe betrek ik de kleuters actief bij het inrichten van de buitenruimte en als we iets hebben ingericht, zijn de kleuters dan betrokken? Hoe bied ik hier steun?

Observatieschema:

Tijdens het opstellen van mijn observatieschema heb ik me laten inspireren door een observatiemodel van Ferre Laevers. Deze lijst vond ik op de site van het centrum voor ervaringsgericht onderwijs. (CEGO, 2004) Deze lijst gaat voornamelijk over de speel- en leeromgeving en hoe betrokken de kinderen hierin zijn. Ik heb belangrijke vragen uit deze lijst gehaald en hier mijn eigen observatieschema mee gemaakt. Deze lijst zal me helpen tijdens mij stage. Ik kan hieruit opmerken of de kleuters zelf met ideeën komen en of ze dan ook extra betrokken zijn.

Observatieschema		
		In hoeverre krijgt het aandacht?
INTERACTIES TUSSEN DE KINDEREN	De groep werkt aanstekelijk. De kinderen durven met voorstellen voor de dag te komen en helpen elkaar. Er wordt heel wat gepraat. De kinderen reageren spontaan op elkaar: ze stellen vragen, laten hun appreciatie zien, horen, voelen, vullen elkaar aan, doen mee.	Helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ In zeer grote mate
OPMERKINGEN		
INTERACTIES MET DE LEERKRACHT	De kinderen vertrouwen zonder veel schroom hun ideeën of plannen aan jou toe: ze zijn op jou gericht (vragen iets, laten zien wat ze aan het doen zijn...), maar stellen zich niet afhankelijk op (aanklampen, constant aandacht vragen...)	Helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ In zeer grote mate
OPMERKINGEN		
ZELF ORGANISEREN	De kinderen kunnen, binnen bepaalde grenzen, de ruimte in functie van hun initiatieven benutten. Je klas kan gemakkelijk omgebouwd worden in functie van de ideeën van de kinderen	Helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ In zeer grote mate

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

OPMERKINGEN		
PLANNEN EN CONTINUÛTEIT	Buiten de collectieve momenten, mogen de kinderen langere tijd (meerdere dagen/weken) aan een gekozen activiteit, eigen voorstel of initiatief verder werken. Het materiaal kan blijven staan, zodat hun spel zich steeds verder kan ontwikkelen.	<p>Helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ In zeer grote mate</p>
OPMERKINGEN		
IMPACT	In het aanbod zijn er aanwijsbare elementen te vinden die het gevolg zijn van suggesties, wensen en voorstellen van kinderen. Vaak lopen er verschillende thema's tegelijk.	<p>Helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ In zeer grote mate</p>
OPMERKINGEN		
INITIATIEF NEMEN HERKENNEN	Het ontgaat je niet als kinderen ideeën inbrengen, je stimuleert ze om er verder over te praten, ze met anderen te delen en ze te realiseren. Je speelt bewust een actieve rol om kinderen te wijzen op elkaars initiatieven en zich daaraan te inspireren voor eigen spelactiviteiten.	<p>Helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ In zeer grote mate</p>
OPMERKINGEN		
POSITIEVE FEEDBACK	Je geeft geregeld positieve feedback op initiatieven van de kinderen, door belangstelling te tonen, uitleg te vragen, te bewonderen, te bevestigen...	<p>Helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ In zeer grote mate</p>
OPMERKINGEN		
EIGEN DENKEN	Je vraagt de kinderen regelmatig naar hun mening, wat zij nog meer willen weten, hoe zij iets zouden oplossen. Je lokt hierover communicatie tussen kinderen uit.	<p>Helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☐ In zeer grote mate</p>

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

OPMERKINGEN	
-------------	--

(Ingevuld observatieschema → zie bijlage 2)

Lenaerts Sanne

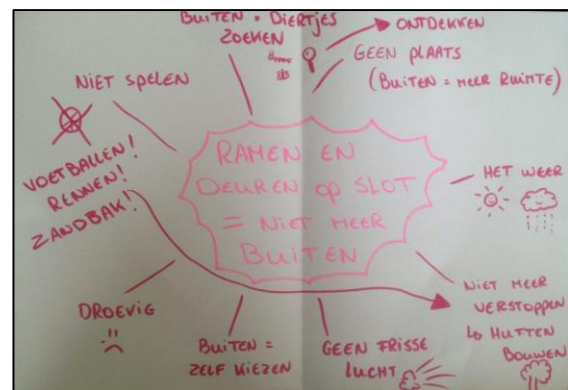
Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

3 Aan de slag!

Met alle informatie die ik verzameld heb, ga ik aan de slag. Ik wil vooral inzetten op natuurlijk leren en een echte kindgerichte aanpak. Belangrijk is dat kinderen meer buiten komen en hoe ik, als stagiair, hier een rol in kan spelen. Om verschillende antwoorden op mijn vragen te krijgen, stel ik een actieplan op. Hier zijn mijn bronnen belangrijk. Ik ga de belangrijkste bronnen verzamelen en hier mijn plan mee uitwerken. Met dit actieplan ga ik aan de slag tijdens mijn uitgroei stage. Tijdens mijn vier weken stage plan ik verschillende momenten in, wanneer er aan de buitenklas gewerkt wordt. (Zie bijlage 3)

3.1 Voorbereiden

Om te starten, heb ik samen met de kleuters gebrainstormd. (Zie bijlage 3) Door voor een kindgerichte aanpak te kiezen, is het belangrijk dat de ideeën van de kleuters serieus genomen worden en dat hier wel degelijk mee aan de slag wordt gegaan. Ik heb de kleuters gevraagd wat zij zouden doen als alle ramen en deuren op slot zouden zijn en ze helemaal niet meer naar buiten konden gaan. Het verbaasde me hoezeer de kleuters hiermee in zaten. Ze vertelden me dat ze heel graag buiten zijn omdat ze daar meer ruimte hebben. Zoals de Reggio Emilia methode vertelt is de ruimte een heel belangrijke pedagoog en is het dus opportuun dat de ruimte ook functioneel benut kan worden. (Heleen, 2012) Na de brainstorm heb ik de kleuters verteld over de buitenruimte, voor hun makkelijker gezegd als de 'buitenklas'. Aan de hand van een aantal vraagjes heb ik de kleuters gevraagd hoe zij hun buitenklas zien, wat ze hier allemaal voor nodig hebben en wat er in de buitenklas zou moeten zijn.

Na deze vragenronde, kregen de kleuters de tijd om hun eigen droom buitenklas te tekenen. (Zie bijlage 4) Dit lukte voor sommige kleuters heel erg goed en sommige kleuters hadden hier wat meer tijd voor nodig. Al bij al stond ik versteld van de prachtige resultaten en fantastische ideeën. Deze voorbereidende activiteiten heb ik tijdens mijn twee weken stage uitgevoerd. Om de kinderen alle inspraak te geven, ben ik de ideeën gaan tellen. Zo wist ik welke ideeën het meeste voorkwamen en ging ik hier ook op in. Met deze drie insteken van de kleuters gaan we in mijn uitgroei stage aan de slag. Namelijk het verzorgen van een dier, een tuintje om in te zaaien en een speelhoek buiten.

Voordat ik begonnen ben met het uitwerken van de buitenruimte, heb ik de ideeën van de kleuters in kaart gebracht bij de directeur van mijn stageschool. Hij staat hier volledig achter en is benieuwd naar het eindresultaat. Hij hoopt dat de leerkrachten van zijn school nog meer zin krijgen om naar buiten te trekken met de leerlingen en dat het een start is van een vernieuwend project op zijn school.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

3.2 Aan de slag

Hier gaan we dan, tijd voor de laatste vier weken stage. Een korte, maar belangrijke periode om te starten met het functioneel benutten van de buitenruimte in basisschool Maasland. In dit hoofdstuk ga ik dieper in op de drie specifieke ideeën van de kleuters en hoe we daadwerkelijk aan de slag zijn gegaan in onze buitenklas.

3.2.1 Buitenklasdiertje

1. Brainstormen/plannen

- **Wat hebben we gedaan?**

Ik liet de kleuters een voor een vertellen welk dier zij graag in hun buitenklas zouden willen hebben. Dit ging van een konijn, naar een kip tot zelfs een walvis. Geweldig, die fantasie! Ik telde de verschillende dieren en liet de kleuters stemmen. De meeste stemmen gingen uiteindelijk naar het konijn.

- **Betrokkenheid bij de kleuters?**

De betrokkenheid van de kleuters was erg hoog. Dit merkte ik aan hun enthousiasme en tegelijkertijd ook aan hun interesse. Ze luisterden aandachtig naar elkaar en gingen ook op elkaars meningen in.

- **Inspraak/autonomie bij de kleuters?**

Natuurlijk hadden de kleuters veel inspraak. Ze kwamen op verschillende ideeën, maar stootten ook op enkele problemen.

- **Ideeën?**

De kleuters kwamen tijdens deze brainstorm op verschillende ideeën. Ze wilden een konijnenhok, het konijn moest los kunnen lopen en als het konijntje eenzaam werd zou er nog een vriendje komen. Natuurlijk moest het konijntje ook een naam krijgen. Na alweer een stemronde kwam de naam Vlekkie eruit. Onze konijn werd dus gedoopt als Vlekkie!

- **Leermomenten?**

Tijdens deze brainstorm zijn er verschillende leermomenten geweest. De leerkanalen sloegen hier vooral op het gebied van taal. De kleuters leerden naar elkaar luisteren en elkaars meningen respecteren. Hierbij heb ik ook enkele leerplandoelen en basiscompetenties centraal gesteld. De basiscompetenties zijn vooral voor mij als leerkracht belangrijk. Wat vraagt dit van mij als leerkracht?

o **Leerplandoelen**

NED. SPR. 1.1.1.2 (OD. 2.12)

- De kleuters zijn bereid de eigen gevoelens en verlangens op een persoonlijke manier uit te drukken.

NED. SPR. 1.1.1.3 (OD. 1.6)

- De kleuters zijn bereid om te luisteren en te spreken en zich in te leven in de boodschap.

o **Basiscompetenties leerkracht**

- De leraar als onderzoeker: ik heb de kleuters leren kennis maken met vernieuwende elementen.

- De leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen: de kleuters komen met verschillende ideeën. Het is de bedoeling dat we deze ideeën zo goed mogelijk om kunnen zetten in leerkanalen.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

2. Verblijfplaats

- **Wat hebben we gedaan?**

Tijdens onze brainstorm (klasgesprek) ontstond er al snel een groot probleem volgens de kleuters. Het konijntje kon komen, maar had geen verblijfplaats. Hier moest dus dringend een oplossing voor gezocht worden.

- **Betrokkenheid bij de kleuters?**

Omdat het nog steeds over het buitenklasdiertje ging, was de betrokkenheid van de kleuters nog steeds groot. Ook omdat de kleuters zoveel inspraak hadden, bleven ze telkens aandachtig bij het onderwerp. Net omdat we met de tactiek van open framework werkten, ging dit bij leerkracht en kleuters heel goed. Als de kleuters met een idee kwamen, kon ik dit een beetje sturen en aanvullen. Dit deden de kleuters ook als ik met een idee kwam. We vulden elkaar dus goed aan!

- **Inspraak/autonomie bij de kleuters?**

Door dat ik inzet op het natuurlijk leren, komt de inspraak van de kleuters ook heel natuurlijk. De kleuters interesseren zich in dit onderwerp en hebben dus veel inspraak hoe dat zij de buitenruimte willen inrichten.

- **Ideeën?**

Door de inspraak van de kleuters kwamen we op verschillende ideeën om een konijnenhok op school te krijgen. We mochten een konijnenhok lenen van een kleuter, we konden zelf een konijnenhok gaan kopen of we konden zelf een konijnenhok maken. De kleuters van wie we het hok mochten lenen, had het hok zelf nodig voor haar konijn en de kleuters kwamen er ook achter dat we geen echt geld in de klas hadden om een konijnenhok te gaan kopen. Er was dus nog maar één oplossing: we maken zelf ons konijnenhok. Ikzelf had ook nog een idee. We konden natuurlijk wel een beetje hulp gebruiken om het hok te maken. Zo gezegd, zo gedaan de jongens van de richting houtbewerking van het KTA in Maaseik kwamen ons helpen. Ze brachten al het materiaal mee en gingen in groepjes met de kleuters aan de slag. (Zie bijlage 6) Natuurlijk hadden de kleuters wel enkele vereisten voor hun konijnenhok:

- Deurtje om het hok open te doen
- Nachthokje om in te slapen en te schuilen als het regent
- Raam zodat de kleuters het konijn kunnen zien
- Het hok moet geveerd kunnen worden
- Naambordje met de naam van het konijn

- **Leermomenten?**

Tijdens het maken van het konijnenhok heb ik vooral ingezet op techniek. De kleuters gingen aan de slag met allerlei materialen en de jongens legden de kleuters alles duidelijk uit. Misschien heb ik ook wel wat leerkansen laten liggen. Ik had bijvoorbeeld meer kunnen inzetten op wiskunde. Ik had de kleuters kunnen laten meten met het hout, laten tellen hoeveel schroeven ze nodig hadden...

o **Leerplandoelen**

WT. 3.3.1.2 (OD. 2.9)

- De kleuters tonen een explorerende en experimentele aanpak om meer te weten te komen over techniek.

WT. 3.3.3.3 (OD. 2.3)

- De kleuters kunnen in eenvoudige situaties nagaan welk technisch systeem best tegemoet komt aan een behoefte.

o **Basiscompetenties leerkracht**

- De leraar als organisator: als leerkracht is het belangrijk om een goed kindgericht klasmanagement te hanteren.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- De leraar als partner van externen: het was belangrijk dat ik na overleg met de directeur en stagementor contacten heb gelegd met KTA Maaseik. Dit om een goede samenwerking te verkrijgen.

3. Voorbereiden verzorgen van het diertje

- **Wat hebben we gedaan?**

Ik vroeg de kleuters wat een konijn allemaal nodig heeft en hier konden ze me bondig op antwoorden. Ik stelde voor dat de kleuters iets mochten meenemen van wat een konijn nodig heeft. De volgende dag kwamen de kleuters aan met hun spulletjes. De meesten hadden wortels of granenrepen voor konijnen bij. Ook had een kleuter een flesje bij waar water voor het konijn in moest. Nu waren we helemaal klaar voor de komst van Vlekkie. Ook deden we een waarneming van het konijn.

- **Betrokkenheid bij de kleuters?**

Ik merkte dat de betrokkenheid hoog was bij de kleuters die iets hadden meegenomen van thuis. De andere kleuters luisterden vooral en hier viel de aandacht af en toe weg.

- **Inspraak/autonomie bij de kleuters?**

De kleuters brachten iets mee waarvan zij dachten dat de konijn nodig zou hebben. De kleuters mochten zelf verwoorden waarom zij dit voorwerp meenamen.

- **Ideeën?**

/

- **Leermomenten?**

Tijdens dit moment werd vooral ingezet op het domein natuur en op taal.

- o **Leerplandoelen**

WT. 3.2.1.2 (OD. 1.02)

- De kleuters tonen een explorerende en experimenterende aanpak om meer te weten te komen over de natuur.

WT. 3.2.1.3 (OD. 1.01)

- De kleuters kunnen verschillen onderscheiden in geluid, geur, kleur, smaak en voelen.

WT. 3.2.1.6 (OD. 1.13)

- De kleuters nemen een houding van zorg en respect aan voor de natuur.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- **Basiscompetenties leerkracht**
 - De leraar als inhoudelijk expert: voor de waarneming en voor de komst van de konijn heb ik natuurlijk zelf ook van alles moeten op zoeken. Als ik niet op een vraag van de kleuters kon antwoorden, zocht ik het op de computer op of vertelde ik dat ik het zelf niet wist en even moest opzoeken.

4. Effectief verzorgen van het diertje

- **Wat hebben we gedaan?**
 Eenmaal aangekomen bij het effectief verzorgen, hebben de kleuters en ik gezorgd voor een stappenplan en voor een verzorgingslijst. (Zie bijlage 7) Na dit stappenplan te overlopen, konden de kleuters aan de slag. Elke dag mochten er twee kleuters het konijn verzorgen a.d.h.v. het stappenplan.
- **Betrokkenheid bij de kleuters?**
 De betrokkenheid was zodanig groot, dat ik heb gezorgd voor een verzorgingslijst. Hier stonden de kleuters per twee op en elke dag keek ik wie aan de beurt was om het konijn te verzorgen. De kleuters vonden dit een erg goed plan en keken elke dag met veel nieuwsgierigheid uit naar wie er aan de beurt was.
- **Inspraak/autonomie bij de kleuters?**
 We hebben samen het stappenplan opgesteld en de kleuters vonden deze structuur fijn om te volgen.
- **Ideeën?**
 /
- **Leermomenten?**
 De kleuters hebben hier vooral geleerd om te zorgen voor een dier. Ook respect voor de natuur kwam hier aan bod! Misschien dat ik nog iets extra had kunnen inzetten op de waarneming. Iets meer achtergrond over het konijn kon geen kwaad.
 - **Leerplandoelen**
 WT. 3.2.1.6 (OD. 1.13)
 - De kleuters nemen een houding van zorg en respect aan voor de natuur.
 - **Basiscompetenties leerkracht**
 - De leerkracht als organisator: belangrijk is dat de kleuters toch een bepaalde structuur ervaren. Deze structuur bekwam ik door het stappenplan en de verzorgingslijst.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

3.2.2 Tuintje om in te zaaien

1. Brainstormen/plannen

- **Wat hebben we gedaan?**

Zoals we telkens een idee inleiden, zijn we begonnen met een korte brainstorm (klasgesprek).

- **Betrokkenheid bij de kleuters?**

De meeste kleuters waren erg betrokken. We werkten net het thema 'tuinieren' uit, dus het leefde echt in de klas.

- **Inspraak/autonomie bij de kleuters?**

De kleuters vertelden ronduit over hoe ze thuis papa en mama hielpen in de tuin. Als snel kwamen ze met een topidee.

- **Ideeën?**

Ze wilden een soort zaaibak maken. Dit hadden enkele kleuters thuis en hier zaaiden ze in met mama en papa. De kleuters wilden een zaaibak maken van hout, net zoals ze het konijnenhok gemaakt hadden. Ik merkte al snel dat de kleuters graag timmeren, boren en in elkaar zetten. Hier moest ik dus op inzetten! De kleuters wouden niet alleen bloemen in hun zaaibak, maar ook groente, kruiden én aardbeien.

- **Leermomenten?**

De kleuters hebben tijdens dit gesprek vooral ingezet op taal en ik heb ze de zaaibak laten tekenen. Hier waren ze dus even met beeld bezig. Hier had ik nog wat meer wiskunde in kunnen betrekken. Net zoals bij het konijnenhok.

o **Leerplandoelen**

NED. SPR. 1.1.1.2 (OD. 2.12)

- De kleuters zijn bereid de eigen gevoelens en verlangens op een persoonlijke manier uit te drukken.

NED. SPR. 1.1.1.3 (OD. 1.6)

- De kleuters zijn bereid om te luisteren en te spreken en zich in te leven in de boodschap.

MV. BEELD. 1.2.6

- De kleuters hebben een mentaal beeld van hetgeen ze willen weergeven.

o **Basiscompetenties leerkrachten**

- De leraar als onderzoeker: de kleuters wilden graag een zaaibak maken en het was aan mij om te onderzoeken hoe we hier aan konden beginnen.

2. Zaaibak maken

- **Wat hebben we gedaan?**

Voor de tweede keer gingen we met veel enthousiasme aan de slag. Van de directeur kregen we budget om onze zaaibak waar te maken. Ik heb gevraagd of de werkman ons wou helpen met het hout op maat te zagen. Nadat dit allemaal in orde was, konden we de zaaibak in elkaar zetten. Weer timmerden, boorden en schroefden de kleuters erop los. Daarna bevestigden we alles aan elkaar. (Zie bijlage 8)

- **Betrokkenheid bij de kleuters?**

Tijdens het maken van de zaaibak was de betrokkenheid hoog. Elke kleuter wou zo snel mogelijk aan de slag gaan. Ik verdeelde de kleuters in drie groepen, zodat iedereen genoeg werk had.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- **Inspraak/autonomie bij de kleuters?**
De kleuters hebben zelf beslist hoe hun zaaibak eruit moest zien en dat hij van hout gemaakt zou worden.
- **Ideeën?**
De ideeën rond de zaaibak werden besproken tijdens het klasgesprek.
- **Leermomenten?**
Ook hier heb ik vooral in gezet op het domein techniek. Ik merkte bij het maken van het konijnenhok dat de kleuters hier echt interesse voor tonen. Belangrijk is om de kleuters positief te stimuleren dit sluit ook aan bij de kindgerichte aanpak en het open framework.
 - o **Leerplandoelen**
WT. 3.3.1.2 (OD. 2.9)
- De kleuters tonen een explorerende en experimentele aanpak om meer te weten te komen over techniek.
WT. 3.3.1.3 (OD. 2.8)
- De kleuters kunnen hygiënisch, veilig en zorgzaam werken.
 - o **Basiscompetenties leerkrachten**
- De leraar als lid van een schoolteam: belangrijk hierbij is om te overleggen en samen te werken binnen een schoolteam. Dit heb ik gedaan door eerst een kort gesprek te voeren met de directeur. Hij vertelde me dat hij budget kon vrij maken voor het hout van de zaaibak. Ook hebben we samen gewerkt met de werkman. Hij heeft ons geholpen met het zagen van de stukken hout.

3. Zaaien en verzorgen

- **Wat hebben we gedaan?**
De zaaibak was af en we konden beginnen te zaaien, of toch niet? De kleuters kwamen er achter dat we materiaal nodig hadden om te zaaien. Ze vertelden me welk materiaal en dit materiaal zocht ik op, op de computer. De materialen kwamen van de kleuters zelf en ik verduidelijkte dit voor de kleuters die het materiaal niet kenden.
- **Betrokkenheid bij de kleuters?**
Tijdens het gesprek waren de kleuters iets minder betrokken. Ik denk dat ze vooral aan de slag wouden gaan met hun zelfgemaakte zaaibak.
- **Inspraak/autonomie bij de kleuters?**
Materialen werden opgezocht en kleuters vertelden hierover aan elkaar.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- **Ideeën?**

Kleuters wilden verschillende kaartjes in de aarde steken, zodat ze wisten wat ze precies gezaaid hadden.

- **Leermomenten?**

Hier werd vooral ingezet op het verzorgen van de plantjes. Hoe de kleuters dit konden doen en hoe ze respect voor de natuur konden opbrengen.

o **Leerplandoelen**

WT. 3.2.1.2 (OD. 1.02)

- De kleuters tonen een explorerende en experimentele aanpak om meer te weten te komen over de natuur.

WT. 3.2.2.14

- De kleuters kunnen bij planten eenvoudige verzorgingshandelingen uitvoeren en verwoorden.

o **Basiscompetenties leerkrachten**

- De leraar als inhoudelijk expert: voordat we begonnen met zaaien, vond ik het als leerkracht belangrijk om me hier wat in te verdiepen. Je hebt nooit genoeg bijgeleerd, zo denk ik erover.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

3.2.3 Speelhoek

1. Brainstormen/plannen

- **Wat hebben we gedaan?**

We zijn weer begonnen met een klasgesprek. De kleuters hebben nagedacht over een hoek die ze graag buiten zouden willen. We zaten buiten in de kring en hadden een kort gesprekje over de hoeken in de klas.

- **Betrokkenheid bij de kleuters?**

Ik was met de kleuters buiten gaan zitten zodat ze het gewoon werden om iets te doen in de buitenklas. De aandacht van de kleuters was niet zo gericht als in de klas zelf. Dit kwam natuurlijk omdat de kleuters het niet gewoon zijn om buiten lesjes te krijgen.

- **Inspraak/autonomie bij de kleuters?**

De kleuters mochten weer stemmen over welke hoek ze graag buiten wilden. Deze stemmen heb ik dan geteld en hier zijn we verder op in gegaan.

- **Ideeën?**

De hoeken die er echt uit sprongen waren de teken/schrijfhoek en de bouwhoek. Met deze hoeken gingen we dan ook aan de slag. De schrijfhoek kwam heel goed uit want de kleuters moeten voorbereidend schrijven oefenen naar volgend jaar het eerste leerjaar. Ook de bouwhoek vond ik een goed idee, maar de kleuters wilden niet zomaar bouwen. Ze wilden buiten bouwen met boomstronken en houtblokken.

- **Leermomenten**

Hier zaten de leerkansen voornamelijk in het zelf nadenken en het zelf bepalen van wat de kleuters willen. Dit sluit aan bij het natuurlijk leren. Als de kleuters ergens achter staan, gaan ze hier ook veel dieper op in en gebeurt het leren vanzelf.

o **Leerplandoelen**

NED. SPR. 1.1.1.2 (OD. 2.12)

- De kleuters zijn bereid de eigen gevoelens en verlangens op een persoonlijke manier uit te drukken.

o **Basiscompetenties leerkrachten**

- De leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen: de kleuters mochten kiezen welke hoeken ze buiten wilden, maar belangrijk hierbij is dat je nadenkt over deze hoeken en weet hoe je deze kan begeleiden.

2. De schrijf/tekenhoek

- **Wat hebben we gedaan?**

Ik zorgde voor twee grote bloemen waar de kleuters op konden tekenen en schrijven met krijt.

- **Betrokkenheid bij de kleuters?**

De kleuters vonden deze hoek geweldig, dit kwam natuurlijk ook omdat de hoek buiten was. De kleuters tekenen en schrijven erg graag, dus de betrokkenheid van deze hoek was dan ook erg hoog.

- **Inspraak/autonomie bij de kleuters?**

Ik heb de kleuters wel laten nadenken over de hoek zelf, maar wat de kleuters hebben gedaan in de hoek heb ik een beetje gestuurd.

- **Ideeën?**

Ze mochten eerst vrij tekenen en schrijven en naderhand heb ik structuurkaarten aangeboden. Dit waren woordkaarten, letterkaarten en kaarten waarmee ze voorbereidend schrijven konden oefenen. Ook heb ik voor teken stappenplannen gezorgd.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- **Leermomenten**

Hier hebben de kleuters zich vooral bezig gehouden met schrijfoefeningen. Ook heb ik ingezet op het beeldende.

o **Leerplandoelen**

NED. SV. 1.2.3.17 (OD. 1.30)

- De kleuters kunnen fijnmotorische bewegingen uitvoeren die voorbereidend zijn op het schrijven.

NED. SV. 1.2.3.15 (OD. 1.28)

- De kleuters experimenteren met schrijfbewegingen op groot formaat.

o **Basiscompetenties leerkrachten**

- De leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen: belangrijk hierbij is de beginsituatie van de kleuters. Als leerkracht weet je wat je kleuters nodig hebben en waar je extra op kan inzetten.

3. De bouwhoek

- **Wat hebben we gedaan?**

Ook de bouwhoek vonden de kleuters erg interessant. Ze vertelden wel dat ze niet met gewone blokken wilden bouwen. Ze wilden met boomstronken en houtblokken bouwen.

- **Betrokkenheid bij de kleuters?**

Deze hoek sprak de kleuters enorm aan. Ze bouwden parcours, rolden met de houtblokken over het gras, timmerden de blokken in de grond... Ik moest er goed op letten dat iedereen de kans kreeg om in deze hoek te mogen spelen.

- **Inspraak/autonomie bij de kleuters?**

De kleuters vertelden dat ze wilden bouwen met boomstronken en houtblokken. Hier heb ik voor gezorgd en hier zijn ze mee aan de slag gegaan.

- **Ideeën?**

/

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- **Leermomenten**

Hier werd vooral ingezet op constructies maken. De kleuters moesten zelf nadenken wat ze wilden bouwen en hoe ze dat gingen doen.

o **Leerplandoelen**

WT. 3.3.1.2 (OD. WT. 2.9)

- De kleuters tonen een explorerende en experimentele aanpak om meer te weten te komen over techniek.

WISK. RUI. 4.2.1 p8

- De kleuters kunnen ruimtelijke relaties leggen.

o **Basiscompetenties leerkrachten**

- De leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen: ook hier begeleid ik de kinderen in hun leren.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

4 Conclusies

Aangekomen bij het laatste hoofdstuk, wil ik inzetten op de antwoorden die ik doorheen mijn onderzoek gevonden heb. Deze antwoorden zijn belangrijk voor mijn stageschool, die met het probleem aan de slag wou en voor mijn onderzoeksvraag. Natuurlijk kwamen deze antwoorden er niet zomaar, ik heb onderzoek gevoerd en verschillende acties ondernomen op mijn stageschool. Met dit alles wil ik enkele concrete antwoorden geven.

4.1 Antwoorden voor mijn stageschool

Als eerste tracht ik antwoorden te geven die belangrijk zijn voor mijn stageschool. Zij vroegen zich af hoe ze kleuters buiten beter konden motiveren en aan de slag laten gaan.

Hier kan ik maar één ding op zeggen: naar buiten gaan! Gewoon eens een keertje buiten een verhaal voorlezen of een gesprekje voeren. Hier heb je geen materialen voor nodig en de kinderen genieten er volop van. In het begin zijn ze wel wat afgeleid, maar als de kinderen het gewoon worden om wat vaker naar buiten te trekken, komt dit helemaal in orde. Om de kleuters buiten te motiveren is het belangrijk dat je ze bij alles betreft. Net zoals Ferre Laevers en de Reggio Emilia methode vertellen: laat kleuters hun ideeën verwoorden en neem deze ideeën ook serieus, ga ermee aan de slag. Eenmaal je met de kinderen aan de slag bent gegaan, is het belangrijk om de kinderen en het spel goed te observeren. Is er betrokkenheid? Zorg er dan voor dat je deze betrokkenheid kan behouden. Is er geen betrokkenheid? Zorg dan voor steun. Deze steun kan je bieden door weer in te gaan op de ideeën van kleuters en deze ideeën samen uit te werken. Het is belangrijk dat je samen met je kleuters als één team werkt, dit wordt ook wel open frame work genoemd. Zorg ook dat er voldoende leeransen aan bod komen. Ik heb tijdens de stages vooral ingezet op techniek en taal, maar door even te brainstormen en na te denken over je activiteit kom je al snel aan meer leeransen die je kan toepassen. Vele scholen en leerkrachten denken dat er veel bij komt kijken om zo'n buitenruimte in te richten. Natuurlijk vraagt dit enige voorbereiding, maar met een goede klasorganisatie en veel initiatief van de kleuters komt dit zeker goed!

4.2 Antwoorden op mijn onderzoeksvraag

“Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?”

Natuurlijk heeft mijn onderzoeksvraag telkens in mijn achterhoofd gezeten. Na grondig onderzoek, heb ik alles om kunnen zetten naar acties en vanuit deze acties heb ik enkele antwoorden centraal gesteld om te formuleren op mijn onderzoeksvraag.

4.2.1 Algemeen antwoord

De antwoorden die ik het belangrijkste vond zijn rekening houden met het initiatief van de kleuters, gebruik maken van open frame work en een goede klasorganisatie.

- Kleuter initiatief
Een kind heeft behoefte aan autonomie, dit wil zeggen dat een kind als een zelfstandig persoon gezien wilt worden. Tijdens mijn stages kwamen de kleuters met fantastische ideeën op de proppen. Als ik deze ideeën langs mij neer had gelegd, was er niets mee gebeurd. Door aan de slag te gaan met deze ideeën en de kleuters hierin te betrekken, stimuleer je de autonomie van kinderen. Hier moet je proberen altijd rekening mee te houden.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- Open framework
Open framework sluit aan bij kleuter initiatief. In het schema van Ferre Laevers in hoofdstuk twee wordt beschreven dat het kleuterinitiatief hoog moet zijn net zoals het initiatief van de leerkracht. Kleuters en leerkracht als één team is iets wat ik niet verwacht had dat zo goed zou lopen. De kleuters kwamen met de ideeën en deze hebben we samen uitgewerkt. Het is belangrijk dat je samen op een lijn zit. Belangrijk hierbij is dat de leerkracht kindgericht werkt. Dit wil zeggen dat de leerkracht rekening houdt met de behoeften van het kind en de ideeën van de kinderen serieus neemt.
- Klasorganisatie
Ook een goede klasorganisatie is belangrijk bij het inrichten van de buitenruimte. Dit heeft allemaal te maken met regels en afspraken. Als je van te voren duidelijke afspraken maakt met de kleuters weten ze precies wat er van hun verwacht wordt en kunnen ze fijn aan de slag. De kleuters waren heel enthousiast over de buitenklas en wilden hier ook allemaal in spelen. Dit ging natuurlijk niet. Ik had een lijst gemaakt voor de verzorging van het konijn. Deze lijst gaf de kleuters structuur. Ze zaten elke dag in spanning te wachten wie er aan de beurt was om het konijn te verzorgen. Door dat een deel van de kleuters buiten aan de slag ging en de andere kleuters binnen speelden, werd het in de klas zelf veel rustiger. De kleuters konden er op hun gemak werken zonder gestoord te worden door de andere kleuters. In de buitenklas konden de kleuters mits enkele afspraken wat vrijer zijn.

4.2.2 Antwoorden op de deelvragen

In hoofdstuk 1 heb ik verschillende deelvragen en een definitieve onderzoeksvraag opgesteld. Op deze vragen ben ik antwoorden gaan zoeken tijdens mijn onderzoek. In deze paragraaf wil ik mijn antwoorden op de deelvragen toelichten.

- Op welke manier is zorg voor dieren waardevol voor de ontwikkeling?
 - o Hoe leren kinderen hiervan?
De kinderen leren om respect te tonen voor de natuur en alles wat hier mee te maken heeft. Het is belangrijk dat kinderen zorg leren dragen voor een dier en dat ze de taken die hierbij horen ook leren kennen en uitvoeren. Door dat er ingespeeld wordt op de interesses van de kleuters wordt hun denken gestimuleerd.
- Op welke manier kunnen we kernhoeken/speelhoeken buiten vormgeven?
 - o In welk opzicht is dit waardevol voor de ontwikkeling van kinderen?
Door samen met de kleuters te brainstormen kom je veel te weten over wat zij echt willen. Om volgens een kindgerichte aanpak te werken is het belangrijk om de ideeën van de kleuters aandacht te geven en hier mee aan de slag te gaan. Als kinderen natuurlijk leren, staan ze achter hun zelfgemaakte keuzes en hebben ze er zin in omdat ze zelfstandig aan hun eigen idee kunnen werken. Ook hier is het waardevol voor de denkontwikkeling en voor de eigen autonomie van de kleuters.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- Hoe kan ik samen met de kleuters de buitenruimte functioneel inrichten?

- o Hoe kan ik hier natuurlijk leren het best stimuleren?

Het is vooral belangrijk om de kleuters te betrekken in alles wat je doet. Geef de kleuters wat inspraak, ze komen met heel veel ideeën waar je zelf nog niet aan gedacht had. Om natuurlijk leren te stimuleren kan ik maar een ding zeggen: neem de ideeën van de kleuters serieus, ga ermee aan de slag, laat de kleuters zien dat hun idee verwezenlijkt kan worden. Door die verwezenlijking geef je kleuters het gevoel dat ze zelfstandig zijn en autonomie uitstralen.

4.3 Leerkansen en basiscompetenties

Tijdens dit onderzoek heb ik verschillende leerkansen gecreëerd. De belangrijkste waren taal, techniek en natuur. Hier hebben de kleuters en ik enorm op ingezet. We moesten vaak klasgesprekken voeren en brainstormen over bepaalde thema's. Dit alles om achter de ideeën van de kleuters te komen. Eenmaal we deze ideeën gekozen hadden, gingen we aan de slag. Hier kwam vooral techniek aan bod. Door het maken van het konijnenhok en de zaaibak hebben we hier op ingezet. Ik merkte dat de kleuters dit fijn vonden, want in de klas zelf werd er niet altijd evenveel aan het domein techniek gewerkt. Ook het domein natuur kwam vaak aan bod. Natuur stond ook wel een beetje centraal, want het doel van mijn onderzoek was om een buitenruimte functioneel in te richten. De kleuters moesten dus naar buiten en hier is heel wat natuur te vinden.

Als leerkracht worden er ook enkele competenties van je verwacht. Dit waren enkele competenties waaraan ik me heb gehouden tijdens dit onderzoek: de leraar als onderzoeker, de leraar als opvoeder, de leraar als organisator, de leraar als inhoudelijk expert, de leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen, de leraar als lid van een schoolteam en de leraar als partner van externen.

Leerkrachten die zichzelf nog willen uitdagen en dit zien zitten, hebben misschien iets aan de volgende tips die ik nog wil meegeven:

- Denk na over hoe je de buitenruimte functioneel kan benutten
- Geef de kleuters de kans om hun ideeën te uiten
- Neem ideeën van kleuters serieus en ga er mee aan de slag
- Werk samen als een goed team
- Geniet van alles rondom je

Ik hoop dat deze antwoorden mensen helpen die ook graag met kinderen naar buiten willen trekken. Een goede motivatie is erg belangrijk om hieraan te beginnen. Als er niet zo veel ideeën van de kinderen komen, kan je hun hier ook een klein beetje in sturen. Neem ideeën van kleuters serieus, je kunt er zoveel mee doen!

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

Besluit en vooruitblik

Na mijn volledig onderzoek en de antwoorden op mijn onderzoeksvraag en deelvragen sluit ik af met een besluit en een vooruitblik. Het besluit gaat vooral over wat mijn ervaringen zijn en wat mijn stageschool verder heeft ondernomen in de buitenklas. Ik wil ook vooruitblikken op eventuele aanvullingen naar de buitenruimte toe.

In het begin was ik vooral gefocust op het onderwerp 'de buitenklas'. Na verloop van tijd kwam hier meer vorm in en ben ik blij dat de ideeën vooral uit de kleuters kwamen. Ik ben erg blij dat ik op mijn stageschool voor iets vernieuwends heb gezorgd. Iets waar in verschillende scholen al gebruik van wordt gemaakt, maar nog veel te weinig naar mijn mening. Laat kinderen naar buiten gaan, ook tijdens de schooluren. De kleuters komen met ideeën en als leerkracht ben jij een persoon die hierin kan sturen en ze kan helpen begeleiden om hun ideeën waar te maken. De omgeving speelt ook een grote rol in dit onderzoek, kinderen voelen zich buiten echt vrij. Dit heb ik gemerkt in hun spelen, ze hebben plezier in hun spel en kijken er naar uit om buiten bezig te zijn. Je kan buiten erg veel uitwerken met weinig materialen. Dit is een belangrijk gegeven als je aan de slag wilt gaan om de buitenruimte functioneel in te richten. Voor mij zelf was dit een erg fijn onderzoek, ik was blij dat ik de kleuters buiten aan de slag kon laten gaan. Ik merkte dat het in de klas zelf rustiger was en dat de kinderen zich buiten vrijer voelden als binnen. Leertaken zijn pas authentiek als ze ook echt betekenis hebben voor het kind. Door dat de kinderen hun natuurlijk leren gestimuleerd werd en ze zelf inspraak hadden over wat ze wilden en niet wilden hadden de leertaken echt betekenis voor hun. Ze konden al spelend aan de slag gaan met hun eigen ideeën. Geweldig als ze al spelend leren!

Ook wil ik vooruitblikken naar de toekomst. Ik ben vooral benieuwd of mijn mentor en de school gebruik blijven maken van de buitenruimte. Drie weken na mijn stage ben ik even langs gegaan bij mijn stageklas. De konijnen leefden nog en de kinderen waren nog steeds over enthousiast om hiermee bezig te zijn. Ook heb ik een kort gesprekje met mijn mentor gehad. Zij vertelde me dat ze zelf rustiger kan bezig zijn met kleuters in de klas. De kleuters buiten weten wat ze moeten doen en kunnen dus zelfstandig aan de slag. In de toekomst wil mijn mentor afwisselen met verschillende hoeken in de buitenklas. Ze vertelde me dat ze de zandbak ook buiten gezet had en met mooi weer maakte ze hier een waterbak van. Ook wil ze in haar weekschema inplannen om toch zeker een paar lesjes per week buiten te geven. Ik merk dat het nog allemaal wat tijd nodig heeft om te wennen, maar dat ze er zeker voor open staat!

Ik ben erg blij en fier dat ik dit onderzoek heb mogen voeren en dat ik zo'n bruikbaar resultaat heb kunnen neerzetten.

Ik kan zeggen dat dit een echte aanrader voor elke school is!

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

Literatuurlijst

- Argus. (2015, mei 26). <http://www.pimpjespeelplaats.be/laat-kinderen-meedromen>. Opgehaald van www.pimpjespeelplaats.be.
- Both, K. (2007, mei). http://www.springzaad.be/litdocs/levend_leren.pdf. Opgehaald van <http://www.springzaad.be>: http://www.springzaad.be/litdocs/levend_leren.pdf
- Brandt, P. T. (1994). *Het grote milieuspelenboek*. Katwijk: Panta Rhei.
- CEGO. (2004). <https://vorming.cego.be/downloads/93-screeninginstrumenten-krachtige-leeromgeving-kleuterschool>. Opgehaald van www.vorming.cego.be.
- Cools, D. (2015, september 14). http://www.vakdidactiek.be/project_outdare_teaching. Opgehaald van <http://www.vakdidactiek.be>.
- Cyrilla Van Der Donk, B. V. (2014). Praktijkonderzoek in de school. In B. V. Cyrilla Van Der Donk, *Praktijkonderzoek in de school* (p. 335). Bussum: Coutinho.
- Danks, F. S. (2007). *Op avontuur in de natuur*. Haarlem: J.H. Gottmer.
- Danks, F., & Schofield, J. (2013). *Outdoor: avontuurlijke buitenspelen*. Christofoor.
- Esch, W. V. (2008, december). <http://www.wilmavanesch.nl/wp-content/uploads/2011/04/ErvaringsGericht-werken-in-Open-Frame-work-benadering-Egoscoop.pdf>. Opgehaald van <http://www.wilmavanesch.nl>: <http://www.wilmavanesch.nl/wp-content/uploads/2011/04/ErvaringsGericht-werken-in-Open-Frame-work-benadering-Egoscoop.pdf>
- Greet Caminada, Y. L. (2012). Buitenspelen in het zonnetje. In Y. L. Greet Caminada, *De speelplaats als krachtige leeromgeving* (p. 177). Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.
- Guardian, T. (2014, april 6). Kinderen spelen minder dan een half uur per week buiten. *Het Laatste Nieuws*.
- Heleen. (2012, oktober 20). <http://mens-en-samenleving.infonu.nl/pedagogiek/104368-pedagogiek-van-reggio-emilia.html>. Opgehaald van <http://mens-en-samenleving.infonu.nl>.
- <http://www.encyclo.nl/begrip/natuurlijk%20leren>. (2007). Opgehaald van <http://www.encyclo.nl>.
- Instituut, N. J. (2014, februari 05). <http://idcollege-welzijn.jouwweb.nl/algemene-onderwerpen/pedagogen/reggio-emilia>. Opgehaald van <http://idcollege-welzijn.jouwweb.nl>.
- Jo Schofield, F. D. (2013). *Outdoor: avontuurlijke buitenspelen*. Christofoor.
- Lamb-Janssen, A. (sd). http://annalamb.nl/?page_id=1585.
- Meijer, G. (2012, januari 10). http://www.vanerum.be/index.php?option=com_content&view=article&id=781%3Abuiten-binnen&catid=11%3Anews-i3-learning&Itemid=30&lang=fr. Opgehaald van <http://www.vanerum.be>.
- Mige. (2015, December 03). http://www.hbvl.be/cnt/dmf20151203_02002209/basischool-schaft-speeltijd-voor-kinderen-en-kleuters-af-te-veel-gedoe. Opgehaald van www.hbvl.be: http://www.hbvl.be/cnt/dmf20151203_02002209/basischool-schaft-speeltijd-voor-kinderen-en-kleuters-af-te-veel-gedoe
- Nelson, E. M. (2012). Cultivating outdoor classrooms. In E. M. Nelson, *Cultivating outdoor classrooms* (p. 203). St. Paul: Redleaf Press.
- Zwijzen. (2015, december 08). <http://www.zwijzenouders.nl/Artikel/Is-er-sprake-van-verschoolsing-in-de-kleutergroepen-En-zo-ja-is-dat-erg.htm#>. Opgehaald van <http://www.zwijzenouders.nl>: <http://www.zwijzenouders.nl/Artikel/Is-er-sprake-van-verschoolsing-in-de-kleutergroepen-En-zo-ja-is-dat-erg.htm#>

Lenaerts Sanne
Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

Bijlagen

- Bijlage 1: vragenlijst juf Gertie

Vragenlijst basisschool 'De Beverburcht'
Juf Gertie

1. U probeert zo veel mogelijk te vertrekken vanuit de ervaringen en de leefwereld van kleuters. Op welke manier ontdekt u wat de kleuters bezighoudt?

Juf Gertie gaat 1 tot 2 keer per week met haar kinderen naar het bos achter de school. Hier neemt ze vooral de tijd om dingen te onderzoeken. Willen kinderen iets specifiek weten, dan kunnen ze dit opzoeken in de infohoek in de klas. Vinden de kinderen hier geen antwoord op dan gaat juf Gertie hier verder op in en onderzoeken ze dit samen.

2. Wat doet u zoal samen met de kleuters in de groene omgeving? Hoe betreft u de kleuters hierbij?

Juf Gertie probeert evengoed de verschillende leergebieden aan bod te laten komen in de groene omgeving. Bv. wiskunde met stokken meten, poppenkast in het bos, LO-lesjes, toneel, dieren verzorgen... De kinderen krijgen de kans om zoveel mogelijk zelf uit te voeren.

3. Uw school ligt in een groene omgeving. Hoe maakt u gebruik van deze groene omgeving?

Er ligt een bos achter de school, hier wordt erg vaak gebruik van gemaakt. Ook hebben ze een eigen tuin op school. Deze tuin wordt telkens door de kinderen gebruiksklaar gemaakt zodat ze kunnen zaaien. Als de kinderen gezaaid hebben, is het ook hun taak om het tuintje netjes te verzorgen. Als de plantjes, kruiden, groente... klaar is, maken ze hier eten van. Ook hebben de kleuters insectenhôtels gemaakt. Dikwijls gaan ze hier naar kijken en volgt er een waarneming. Op de school wonen ook enkele dieren (kippen, geiten...), deze dieren worden ook verzorgd door de kleuters zelf. Natuurlijk met wat hulp van de juffen. Als het mooi weer is, trekken de kleuters direct naar buiten om er te picknicken.

4. Welke extra materialen voegt u toe om de buitenruimte voor de kleuters functioneel te maken?

Op de speelplaats van de school staat een groot tuinhuis met allemaal buitenmateriaal. Dit materiaal mag door de kleuters gebruikt worden en moet ook weer netjes terug gezet worden. De juffen vragen ook aan de kinderen om een plastic zak en een handdoek mee te brengen. Als het nog wat vochtig buiten is, kunnen ze evengoed gaan picknicken.

5. Wat spreekt de kleuters buiten het meeste aan? Hoe merkt u dit?

Dit is bij ieder kind anders. Door middel van vrij spel kan juf Gertie dit goed observeren. Ze ziet zo waar de interesses van elk kind liggen. Kleuters geven zelf aan wat ze willen

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

ontdekken en als hier op in gegaan wordt, krijgen de kleuters direct een antwoord op hun interesses.

6. U trekt naar buiten met de kleuters, hoe reageren de ouder hierop? Ervaart u positieve of negatieve reacties? Hoe gaat u hierop in?

Ze mailen telkens naar de ouders wat ze de week erna gaan doen. Ze vertellen de ouders of ze oude kleren of laarzen moeten meenemen en dat ze 's avonds goed moeten controleren op teken. In het begin van het jaar kregen de ouders ook een inleidende brief. Hier stond alles in wat ze moesten weten en of de ouders hier akkoord mee gingen. Dus juf Gertie verteld me dat ze meestal positieve reacties ontvangt, natuurlijk kan er altijd eens iets mis gaan.

7. Wat zou u zelf nog anders willen doen op uw school m.b.t. de buitenruimte?

Juf Gertie zou niets anders willen op de school, maar ze verteld me wel dat ze verschillende toekomstplannen hebben. Een daarvan is een grote buitenkeuken.

8. Wat zou u mij zeker aanraden m.b.t. mijn onderzoek?

Belangrijk is om in te gaan op de ideeën van de kleuters en duidelijke afspraken te maken. Nog een hele belangrijke: GENIETEN

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- Bijlage 2: ingevuld observatieschema

Observatieschema		In hoeverre krijgt het aandacht?
INTERACTIES TUSSEN DE KINDEREN	De groep werkt aanstekelijk. De kinderen durven met voorstellen voor de dag te komen en helpen elkaar. Er wordt heel wat gepraat. De kinderen reageren spontaan op elkaar: ze stellen vragen, laten hun appreciatie zien, horen, voelen, vullen elkaar aan, doen mee.	Helemaal niet ☐ ☐ ☒ ☐ In zeer grote mate
OPMERKINGEN	Het is een erg spontane klas waarin ik stage doe. De kleuters luisteren gericht naar elkaar en gaan op elkaars meningen in. De meeste kleuters durven hun mening te verwoorden, natuurlijk zijn er ook enkele die nog wat terughoudender zijn.	
INTERACTIES MET DE LEERKRACHT	De kinderen vertrouwen zonder veel schroom hun ideeën of plannen aan jou toe: ze zijn op jou gericht (vragen iets, laten zien wat ze aan het doen zijn...), maar stellen zich niet afhankelijk op (aanklappen, constant aandacht vragen...)	Helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☒ In zeer grote mate
OPMERKINGEN	De kleuters in deze klas vinden het belangrijk om positieve aandacht van de leerkracht te krijgen. Dit merkte ik al op tijdens voorgaande stages. Ze willen dikwijls bevestiging op wat ze aan het doen zijn en willen hun ideeën erg graag vertellen tegen mij, maar ook tegen de andere kinderen van de klas. Ze zijn erg enthousiast en meegaand.	
ZELF ORGANISEREN	De kinderen kunnen, binnen bepaalde grenzen, de ruimte in functie van hun initiatieven benutten. Je klas kan gemakkelijk omgebouwd worden in functie van de ideeën van de kinderen	Helemaal niet ☐ ☐ ☒ ☐ In zeer grote mate
OPMERKINGEN	De kleuters hebben hun ideeën over de buitenklas duidelijk verteld. De buitenklas kan volledig aangericht worden in functie van de ideeën van de kleuters. Deze ideeën zijn een buitenklasdiertje, een zaaibak en een speelhoek. In de klas zelf is het soms moeilijk om van alles om te bouwen omdat het een erg druk lokaal is. Buiten is het totaal geen probleem.	
PLANNEN EN CONTINUÏTEIT	Buiten de collectieve momenten, mogen de kinderen langere tijd (meerdere dagen/weken) aan een gekozen activiteit, eigen voorstel of initiatief verder werken. Het materiaal kan blijven staan, zodat hun spel	Helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☒ In zeer grote mate

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

	zich steeds verder kan ontwikkelen.	
OPMERKINGEN	De kleuters hebben drie ideeën voor de buitenklas centraal gesteld, hier wordt tijdens mijn 4 weken uitgroei stage aan gewerkt en daarna gaat mijn stagementor hiermee verder. Het materiaal in de buitenklas wordt door de kleuters zelf gemaakt en kan lang blijven staan, hier worden verder impulsen gegeven en zo kan het spel van de kleuters steeds verder ontwikkelen.	
IMPACT	In het aanbod zijn er aanwijsbare elementen te vinden die het gevolg zijn van suggesties, wensen en voorstellen van kinderen. Vaak lopen er verschillende thema's tegelijk.	<p>Helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☒ In zeer grote mate</p>
OPMERKINGEN	In zeer grote mate zijn deze elementen aanwezig. De kleuters hebben gekozen voor een diertje, een tuintje en een speelhoek in de buitenruimte. Deze ideeën worden uitgewerkt tijdens mijn uitgroei stage en blijven dan in de buitenklas staan. Verschillende thema's is niet zo van toepassing omdat mijn stageschool met themaplanningen werkt is er meestal maar 1 thema voor 2 weken. Natuurlijk is niet elk lesje themagericht!	
INITIATIEF NEMEN HERKENNEN	Het ontgaat je niet als kinderen ideeën inbrengen, je stimuleert ze om er verder over te praten, ze met anderen te delen en ze te realiseren. Je speelt bewust een actieve rol om kinderen te wijzen op elkaars initiatieven en zich daaraan te inspireren voor eigen spelactiviteiten.	<p>Helemaal niet ☐ ☐ ☒ ☐ In zeer grote mate</p>
OPMERKINGEN	Tijdens mijn stage heb ik de kleuters heel veel laten brainstormen, er ontstonden heel vaak klasgesprekjes. In deze gesprekken zette ik de kleuters aan tot denken. Niet altijd was dit even makkelijk, want je zit heel dikwijls met je eigen idee in je hoofd. De ideeën die uit deze gesprekken kwamen, schreef ik meestal op. Zo kon ik kijken hoe ik hier verder mee aan de slag ging.	
POSITIEVE FEEDBACK	Je geeft geregeld positieve feedback op initiatieven van de kinderen, door belangstelling te tonen, uitleg te vragen, te bewonderen, te bevestigen...	<p>Helemaal niet ☐ ☐ ☐ ☒ In zeer grote mate</p>

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

OPMERKINGEN	Dit was voor mij geen moeilijk puntje. Ik stond zelf 100% achter het idee van de buitenklas en was dus erg gemotiveerd. Door de fantastische ideeën van de kleuters werd ik nog enthousiaster. Hier heb ik dan ook erg positief op gereageerd. Na een dag flink werken aan de buitenklas verdienden de kleuters ook regelmatig een sticker.	
EIGEN DENKEN	Je vraagt de kinderen regelmatig naar hun mening, wat zij nog meer willen weten, hoe zij iets zouden oplossen. Je lokt hierover communicatie tussen kinderen uit.	Helemaal niet ☐ ☐ ☒ ☐ In zeer grote mate
OPMERKINGEN	Tijdens dit onderzoek stond het eigen denken van de kleuters centraal. Door verschillende vragen over de ideeën van de kleuters te stellen, merkte ik dat ze hier dieper op in gingen en dat ze zo met elkaar begonnen te praten. Vooral over het buitendiertje (konijn) is er veel gepraat geworden. De kleuters waren hier zo enthousiast over dat ze direct wouden dat de konijn naar de klas kwam. Natuurlijk hadden we hier al een probleem en zochten de kleuters samen naar oplossingen.	

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- Bijlage 3: weekschema's

o Week 1

Uren		Maandag 18/04 'Wie is mama?'	Dinsdag 19/04 'Wie is mama?'	Woensdag 20/04 'Voorbereiding wereldreis'	Donderdag 21/04 'Voorbereiding wereldreis'	Vrijdag 22/04 'Jamaica'	
Van	tot						
8u50	9u15	Onthaal en kalenders	Onthaal en kalenders	Onthaal en kalenders	Onthaal en kalenders	Onthaal en kalenders	
9u15	9u40	L: LO A: Estafette O: Spullen van mama terug naar de handtas brengen.	L: Nederlands A: Wat hoort bij wie? O: Spullen sorteren bij mama, papa, kind	L: Nederlands A: Praatplaat O: De wereldkaart	Bezoek reisbureau Elly Coenen	L: Nederlands A: Gedicht aanleren O: Moederdaggedichtje	
9u40	10u15	L: Nederlands A: Themagesprek O: Wie is mama? (met foto's)	L: Muzische vorming - Beeld A: Verven (en andere technieken) O: Cadeautje Moederdag (canvas)	L: Muzische vorming - Beeld A: Verven (en andere technieken) O: Cadeautje Moederdag		L: Muzische vorming - Beeld A: Verven (en andere technieken) O: Cadeautje Moederdag	
10u15	10u30	Opruimen - koekje/ fruit eten					
10u30	10u45	Toilet - speeltijd					
10u45	11u45	Bezoek bibliotheek	10u45 – 11u35 L: LO A: Omloop O: Reis rond de wereld	L: Nederlands A: Klagesprek O: Eindwerk (buitenruimte functioneel inrichten) + bespreken tekening buitenklas	L: Nederlands A: Letterhoek begeleiden O: Woorden met letter M stempelen	L: Wiskunde A: <u>Serjieren</u> met driehoeken O: Vlag van Jamaica	
11u45	12u15	Bezoek bibliotheek	L: WO – Mens en maatschappij A: KIM-spel O: Wat heeft mama verstopt in haar handtas?	L: Muzische vorming – Beweging A: Spelletje met hoepels O: Voor het snelst naar je land	Vrij observeren in de hoeken	L: Wiskunde A: Tangrammen met driehoeken O: Driehoeken uit de vlag van Jamaica	
12u15	12u25	Zelfredzaamheid (Toiletmoment en boekentassen nemen)			Zelfredzaamheid (Toiletmoment en boekentassen nemen)		
12u25	13u25	Middagpauze					
13u25	14u25	Oefenen <u>schoolfeest</u>	Oefenen <u>schoolfeest</u>	Thema Mama op wereldreis Stageklas 3KK Aantal kleuters 15 Mentor Cindy Peters	Oefenen schoolfeest	L: Wetenschappen en techniek A: Huishoudelijke activiteit O: Bananenpannenkoeken maken	
14u25	14u40	Koekje/fruit eten – toiletmoment			Koekje/fruit eten – toiletmoment		
14u40	15u10	L: Muzische vorming - Drama A: Objectenspel O: De magische bril van mama	L: Nederlands A: Verhaal interactief voorlezen O:		L: Muzische vorming – Muziek A: Muzikale tegenstellingen O: Muziekoffer	Gezamenlijk bananenpannenkoeken opeten en week afsluiten (SCHOOL TOT 15U)	
15u10	15u15	Boekentassen maken + einde schooldag					

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

o Week 2

Uren		Maandag 25/04 'Jamaica'	Dinsdag 26/04 'China'	Woensdag 27/04 'China'	Donderdag 28/04 'Italië'	Vrijdag 29/04	
Van	tot						
8u50	9u15	Onthaal en kalenders	Onthaal en kalenders	Onthaal en kalenders	Onthaal en kalenders	Onthaal en kalenders	
9u15	9u40	Konijnenhok bouwen samen met leerlingen houtbewerking KTA Maaseik (Wetenschappen en techniek) Eindwerk	L: Wiskunde A: Meten O: De Chinese muur	L: Nederlands A: KOM-OP verhaal O: Zelf een verhaal verzinnen m.b.v. prenten (In twee groepen)	L: Wetenschappen en techniek A: Waarneming O: Verschillende soorten pasta	Generale repetitie schoolfeest in de zaal	
9u40	10u15		L: Muzische vorming – Beeld A: Viltten O: Dreadlock maken	L: Muzische vorming – Beeld A: Viltten O: Dreadlock maken	L: Muzische vorming – Beeld A: Viltten O: Dreadlock maken		
10u15	10u30	Opruimen - koekje/ fruit eten					
10u30	10u45	Toilet – speeltijd					
10u45	11u45	Konijnenhok bouwen samen met leerlingen houtbewerking KTA Maaseik (Wetenschappen en techniek) Eindwerk	L: Muzische vorming – Beeld A: Moederdag Cadeau O: Memo-bord	L: Wetenschappen en techniek A: Komst konijn O: De buitenruimte Eindwerk	Oefenen schoolfeest	Generale repetitie schoolfeest in de zaal	
11u45	12u15		Vrij observeren in de hoeken	L: Nederlands A: KOM-OP verhaal O: Zelf een verhaal verzinnen m.b.v. prenten (In twee groepen)			
12u15	12u25	Zelfredzaamheid (Toiletmoment en boekentassen nemen)			Zelfredzaamheid (Toiletmoment en boekentassen nemen)		
12u25	13u25	Middagpauze					
13u25	14u25	Oefenen schoolfeest	Oefenen schoolfeest	Thema Mama op wereldreis Stageklas 3KK	Oefenen schoolfeest	Generale repetitie schoolfeest in de zaal	
14u25	14u40	Koekje/fruit eten – toiletmoment		Aantal kleuters 15 Mentor Cindy Peters	Koekje/fruit eten – toiletmoment		
14u40	15u10	L: Muzische vorming - Drama A: Jabbertalk O: Korte situaties in jabbertalk verwoorden	L: Muzische vorming – Beweging A: Chinese voetbal O: Chinese voetbal (buiten)		L: Wiskunde A: Memory O: Afbeeldingen van typische dingen uit Italië	Generale repetitie schoolfeest in de zaal (SCHOOL TOT 15U)	
15u10	15u15	Boekentassen maken + einde schooldag					

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

o Week 3

Uren		Maandag 02/05	Dinsdag 03/05	Woensdag 04/05	Donderdag 05/05	Vrijdag 06/05
Van	tot					
8u50	9u15	Onthaal en kalenders	Onthaal en kalenders	Onthaal en kalenders	Onthaal en kalenders	Onthaal en kalenders
9u15	9u40	L: Mens en maatschappij A: Buurtwandeling O: Wat zie je in de tuinen? + nabespreking en woordenweb	L: Nederlands A: Gedicht aanleren O: Tuinman Koen	L: Wiskunde A: Eén-één relatie O: Gieters en bloemen	Vrije dag	Vrije dag
9u40	10u15		L: Wetenschappen en techniek A: Zaaibak maken O: Tuinieren in de buitenruimte Eindwerk	L: Wetenschappen en techniek A: Zaaien O: Eigen tuintje inrichten Eindwerk		
10u15	10u30	Opruimen - koekje/ fruit eten				
10u30	10u45	Toilet - speeltijd				
10u45	11u45	10u45 – 11u35 L: LO A: Werkposten O: De taken van een tuinman	L: Wetenschappen en techniek A: Zaaibak maken O: Tuinieren in de buitenruimte Eindwerk	L: Wetenschappen en techniek A: Zaaien O: Eigen tuintje inrichten Eindwerk		
11u45	12u15	L: Muzische vorming – Muziek A: Werken met vindinstrumenten O: Muziek maken met tuinmaterialen	Vrij observeren in de hoeken + observatie buitenruimte	L: Muzische vorming – Beweging A: Spelletje met hoepels O: In je eigen tuintje op muziek		
12u15	12u25	Zelfredzaamheid (Toiletmoment en boekentassen nemen)				
12u25	13u25	Middagpauze				
13u25	14u25	L: Wetenschappen en techniek A: Ontdekhoek O: Ontdekken van tuinmaterialen, bloembollen, zaden, kriebelbeestjes...	Buitenruimte begeleiden (Eindwerk)	Thema Tuinieren Stageklas 3KK Aantal kleuters 15 Mentor Cindy Peters		
14u25	14u40	Koekje/fruit eten – toiletmoment				
14u40	15u10	L: Nederlands A: Quiz O: Wat weten jullie van tuinieren?	L: Mens en maatschappij A: KIM-spel O: Spullen van de tuinman			
15u10	15u15	Boekentassen maken + einde schooldag				

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

o Week 4

Uren		Maandag 09/05	Dinsdag 10/05	Woensdag 11/05	Donderdag 12/05	Vrijdag 13/05
Van	tot					
8u50	9u15	Onthaal en kalenders	Onthaal en kalenders	Onthaal en kalenders	Onthaal en kalenders	Onthaal en kalenders
9u15	9u40	L: Wetenschappen en techniek A: Waarneming O: Het konijn Eindwerk	L: Nederlands A: Taalspelletjes O: Taalspelletjes rond thema tuinieren	L: Nederlands A: Gedicht herhalen O: Tuinman Koen	L: Muzische vorming – Drama A: Objectenspel O: De magische bril van de tuinman	L: Mens en maatschappij A: Op zoektocht door de school O: Spullen van de verstrooide tuinman terug zoeken
9u40	10u15	L: Muzische vorming – Beeld A: Tekenen O: De vogelverschrikker	L: Muzische vorming – Beeld A: Tekenen O: De vogelverschrikker	L: Muzische vorming – Beeld A: Tekenen O: De vogelverschrikker	Buitenruimte begeleiden Eindwerk	
10u15	10u30	Opruimen - koekje/ fruit eten				
10u30	10u45	Toilet - speeltijd				
10u45	11u45	10u45 – 11u35 L: LO A: Omloop O: De weg van de tuinman	L: Schrijfhoek A: De speelhoek buiten begeleiden O: Eindwerk	L: Muzische vorming – Media A: Fotograferen van ons tuintje O: Functies fotocamera en ruimtelijke begrippen (In twee groepen)	L: Wiskunde A: Cijferhoek O: Bloemen tellen/bijdoen/wegnemen	10u45 – 11u35 L: LO A: Estafette O: De grote tuinrace
11u45	12u15	Buitenruimte begeleiden Eindwerk	L: Muzische vorming – Beeld A: Demis tekenen O: Verjaardagsactiviteit	L: Muzische vorming – Media A: Fotograferen van ons tuintje O: Functies fotocamera en ruimtelijke begrippen (In twee groepen)	Vrij observeren in de hoeken	L: Wiskunde A: Memory O: Grote memory van foto's gemaakt doorheen de week
12u15	12u25	Zelfredzaamheid (Toiletmoment en boekentassen nemen)			Zelfredzaamheid (Toiletmoment en boekentassen nemen)	
12u25	13u25	Middagpauze				
13u25	14u25	L: Wetenschappen en techniek A: Tuintje + konijn verzorgen O: Buitenruimte Eindwerk	L: Wetenschappen en techniek A: Tuintje + konijn verzorgen O: Buitenruimte Eindwerk	Thema Tuinieren Stageklas 3KK Aantal kleuters 15 Mentor Cindy Peters	L: Wetenschappen en techniek A: Tuintje + konijn verzorgen O: Buitenruimte Eindwerk	L: Wetenschappen en techniek A: Tuintje + konijn verzorgen O: Buitenruimte Eindwerk
14u25	14u40	Koekje/fruit eten – toiletmoment			Koekje/fruit eten – toiletmoment	
14u40	15u10	L: Nederlands A: Verhaal interactief voorlezen O: Het modderbad	Verjaardag Demis vieren		L: Muzische vorming – Muziek A: Klankmassage O: Met verschillende voorwerpen	Afsluiting 4 weken stage (SCHOOL TOT 15U)
15u10	15u15	Boekentassen maken + einde schooldag				

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- Bijlage 4: lesvoorbereiding inleidend klasgesprek

Activiteitenfiche	Doelgroep: P 1 2 3
Naam activiteit: Nederlands – Klasgesprek m.b.t. eindwerk	
Gepland op: 16 februari 2016 / 13u25 – 14u40	

Kern leerplandoel(en)		
NED. SPR. 1.1.1.2 (OD. 2.12) - De kleuters zijn bereid de eigen gevoelens en verlangens op een persoonlijke manier uit te drukken.		
NED. SPR. 1.1.1.3 (OD. 1.6) - De kleuters zijn bereid om te luisteren en te spreken en zich in te leven in de boodschap.		
Inhoudsanalyse		
Kennen	Kunnen	Attitude
/	- Nadenken over een bepaald onderwerp - Vertellen hoe zij zich hierbij voelen	- Luisteren naar elkaar
Woorden en begrippen		
Functionele woordenschat		Themawoordenschat
- Buiten - Gevoelens - Buitenklas		- Schatkist
Concrete lesdoelen		
NED. SPR. 1.1.1.2 (OD. 2.12) - De kleuters verwoorden hoe zij zich zouden voelen als opeens alle ramen en deuren op slot waren en ze niet meer naar buiten kunnen gaan.		
NED. SPR. 1.1.1.3 (OD. 1.6) - De kleuters luisteren naar elkaar en denken na over wat ze zouden doen als alle ramen en deuren op slot zouden zijn.		
Beginsituatieinformatie		
Relevante kind- en groepsinformatie in functie van gekozen doelen		Gevolgen van beginsituatie voor de betreffende activiteit i.f.v. het bereiken van de vooropgestelde doelen
- Letten op de uitspraak van Ruben, Diënto en Matteo - Diënto is snel afgeleid. - Alessia is een nieuwe, anderstalige kleuter maar verstaat al goed Nederlands en kan het in grote lijnen ook al spreken.		- Woorden niet duidelijk uitspreken (hun hierop wijzen) - Is niet mee met wat er verteld wordt, kan niet volgen. - Sommige woorden verstaat ze misschien niet, deze visualiseren met prenten.
Groeperingsvorm		
Keuze in het vet zetten		Motivatie
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Grote groep ✓ Opstart in grote groep en verder in kleine groep (verplicht) ✓ Opstart in grote groep en verder in kleine groep (keuze) 		- Ik vind het belangrijk om deze les in grote groep te doen, zodat de kleuters leren om naar elkaar te luisteren en zich in te leven in elkaars meningen.

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kleine groep verplicht ✓ Kleine groep keuze ✓ ... 	
Werkvorm	
Keuze werkvorm	Motivatie
- Gespreksvormen: klasgesprek	- Naar elkaar leren luisteren, elkaar laten uitspreken en zich in te leven in elkaars meningen.
Media	
Keuze	Aandachtspunt bij uitwerking
<ul style="list-style-type: none"> - Papier - Potloden - Schatkistje - Papier met vraag 	<ul style="list-style-type: none"> - Ze aan de tafels laten zitten. - Buiten gaan zitten met de kleuters. Kijken hoe ze hier op reageren.
Extra differentiatiemogelijkheden	
Mogelijkheden	uitwerking
/	/
Observatie en bijsturing	
Aandachtspunten voor observatie	Ideeën voor bijsturing
<ul style="list-style-type: none"> - Welke antwoorden komen uit de bus? - Zijn het antwoorden waar ik nog niet aan gedacht had? - Merk ik aan de kleuters dat ze graag buiten zijn, dit belangrijk vinden? 	
Bronnen	
<ul style="list-style-type: none"> - Leerplannen GO! - Eindwerk - Bespreking mevrouw Joosten 	

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

Fasen en concrete doelstellingen	Lesverloop
<p>Sfeerschepping:</p> <p>Inleiding:</p> <p>Kern:</p> <p>NED. SPR. 1.1.1.2 (OD. 2.12) - De kleuters verwoorden hoe zij zich zouden voelen als opeens alle ramen en deuren op slot waren en ze niet meer naar buiten kunnen gaan.</p> <p>NED. SPR. 1.1.1.3 (OD. 1.6) - De kleuters luisteren naar elkaar en denken na over wat ze zouden doen als alle ramen en deuren op slot zouden zijn.</p> <p>Verwerking:</p> <p>Slot:</p>	<p>Het schatkistje staat in het midden van de kring. Wat zou erin zitten?</p> <p>Er zit een briefje in de schatkist. De juf leest voor wat er op het briefje staat.</p> <p>Dat is wel een moeilijke vraag voor jullie en ik wil dat jullie daar eventjes goed over nadenken.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wat zouden jullie doen als alle ramen en deuren van de klas op slot waren en je niet meer naar buiten kon? - Hoe zouden jullie zich dan voelen? - Waarom willen jullie zo graag naar buiten? - Wat vind je buiten belangrijk? <p>(Brainstorm maken)</p> <p>Na de brainstorm vertel ik de kleuters over de 'buitenklas' en ga ik eventjes buiten zitten met hun.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maak het eens heel stil, wat horen jullie allemaal? - Kijk eens goed rond, wat zien jullie allemaal? - Hoe vinden jullie het dat we nu eens een keertje buiten in de kring komen zitten? - Zouden jullie dat vaker willen doen? - Wat denken jullie van een buitenklasje? - Hoe zien jullie dit? - Hoe zouden we die buitenklas moeten maken? - Wat hebben we daar allemaal voor nodig? - Wat zou er allemaal in onze buitenklas aanwezig moeten zijn? <p>Terug naar binnen gaan en aan de tafels gaan zitten.</p> <p>Kleuters nog eens laten verwoorden hoe zij een buitenklas zien. Ze krijgen allemaal papier en potloden en mogen nu hun eigen buitenklas tekenen.</p> <p>Als iedereen zijn buitenklas getekend heeft gaan we samen in de kring zitten en mag elke kleuter vertellen wat hij/zij getekend heeft.</p> <p>Ideeën uit de tekeningen van de kleuters halen en hiermee aan de slag gaan in de buitenklas.</p> <p>Heel goed meegedaan! Wij gaan onze tekeningen samen ophangen in de klas.</p>

Lenaerts Sanne

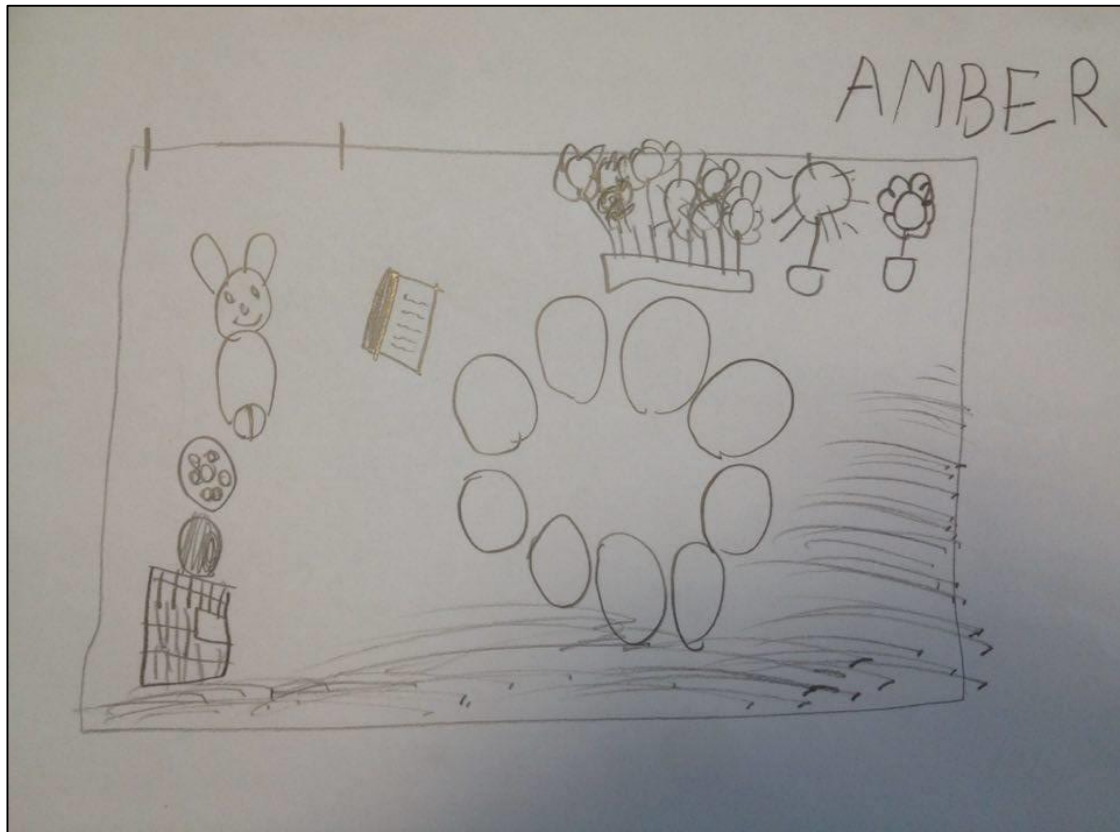
Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- Bijlage 5: tekeningen droom buitenklas

Lenaerts Sanne

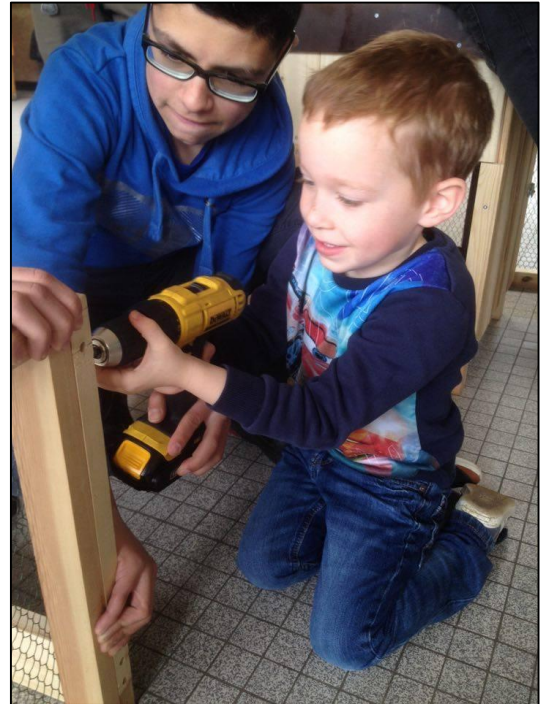
Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

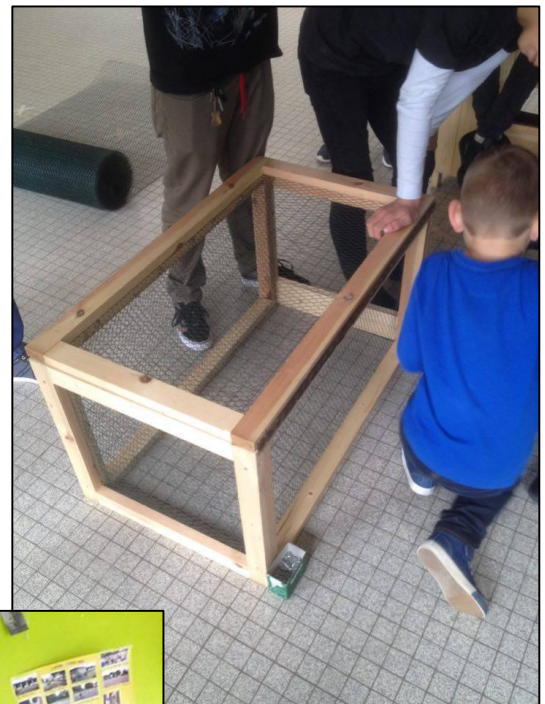
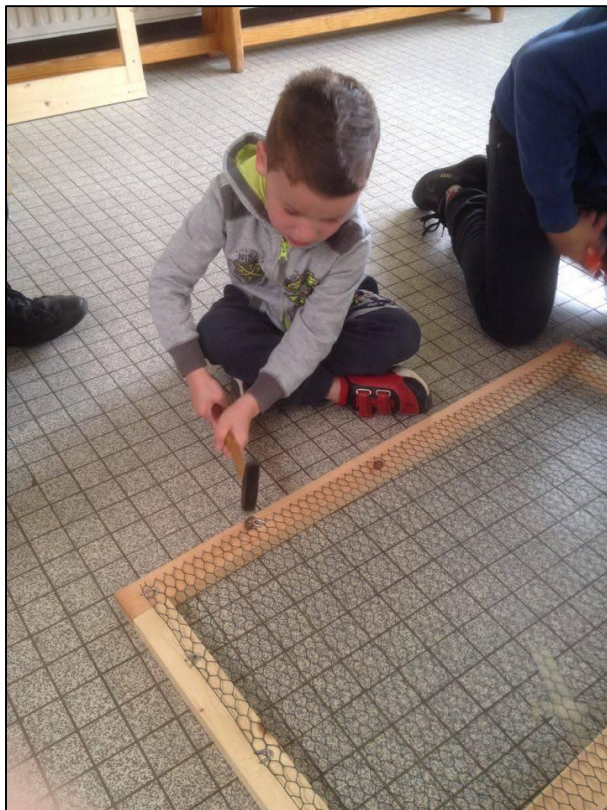
Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- Bijlage 6: foto's konijnenhok maken

Lenaerts Sanne
Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- Bijlage 7: stappenplan en lijst verzorgen konijn

Afspraken verzorgen konijn 'Vlekkie'

1. Konijnenhok leegmaken

2. Nieuw hooi in het konijnenhok leggen

3. Water en voedsel in het konijnenhok leggen

Lijst verzorgen konijn 'Vlekkie'

Amber en <u>Demis</u>	
Collin en Vincent	
Moussa en <u>Naziba</u>	
<u>Abdulaahi</u> en <u>Miley</u>	
Orhan en Ruben	
<u>Anwar</u> en Rachel	
<u>Diënto</u> en <u>Alessia</u>	
Matteo en Amber	

Lenaerts Sanne
Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- Bijlage 8: zaaibak

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- Bijlage 9: foto's buitenruimte algemeen

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

- Bijlage 10: vragenlijst voor de leerkrachten

Beste directie/juf/meester,

Graag wil ik me even voorstellen, mijn naam is Sanne Lenaerts. Ik zit in mijn laatste jaar van de lerarenopleiding 'kleuteronderwijs'. In het laatste jaar van de opleiding wordt er van ons verwacht een zelfstandig project uit te werken. Als onderwerp heb ik gekozen voor 'outdoor education' namelijk 'hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters de buitenruimte zo functioneel mogelijk inrichten'. Ik zou u in verband met mijn zelfstandig project enkele vraagjes willen stellen. Dit zal mij verder helpen in mijn onderzoek.

Alvast bedankt!

Sanne Lenaerts

LKO3

Hogeschool PXL Hasselt

Ik ben directie/juf/meester

Kleuteronderwijs 1KK / 2KK / 3KK

Lager onderwijs L1 / L2 / L3 / L4 / L5 / L6

1. Vindt u dat de kinderen tijdens de schooluren voldoende buiten komen?

- Ja
- Nee → Waarom zouden kinderen meer buiten moeten komen? Zien jullie hier zelf mogelijkheden of hebben jullie hier zelf wensen in?
- Regelmatig

Verantwoord:

.....
.....
.....
.....

2. Gaat u als leerkracht met de kinderen naar buiten tijdens lesactiviteiten? Zo ja, wat doet u dan buiten? Wat is hier het doel van?

- Ja
- Nee
- Regelmatig

Verantwoord:

.....
.....
.....
.....

Lenaerts Sanne

Hoe kan ik als stagiair samen met de kleuters het natuurlijk leren stimuleren bij het inrichten van de buitenruimte?

3. Zijn er factoren die u beperken of net aanmoedigen om naar buiten te gaan met de kinderen?

Verantwoord:

.....
.....
.....
.....

4. Zien jullie er voordelen of nadelen in om buiten les te geven?

- Voordelen
- Nadelen

Verantwoord:

.....
.....
.....
.....

5. Zou het haalbaar zijn om buitenonderwijs te geven? Waarom wel of waarom niet?

- Ja
- Nee
- Regelmatig

Verantwoord:

.....
.....
.....
.....

-
- Indien u verder nog vragen heeft, mag u deze altijd hieronder noteren.

.....
.....
.....
.....

Bedankt voor het invullen van deze enquête!